

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, CSÜTÖRTÖK 1925 október 15.

277. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
Telefon szám: Kiadóhivatal 3-58. .: Szerkesztőség 5-10.

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lelbach-palota)

A horvát visszavándorlás és a magyar kivándorlás

A közjogi és alkotmányjogi békekötés után Radics István kezd hangsúlyozni a parasztdemokrácia programjának szociális követeléseit is. Ezek között nem utolsó sorban érdemel figyelmet az a nagyszabású elgondolás, hogy a partvidék sziklás, terméketlen vidékének erdősítésével az amerikai horvátok és szerbek munkerejét használják fel.

Radics Istvánnak különös érzéke, talán különös tehetsége van ahhoz, hogy az Amerikába kivándorolt délszlávok anyagi, értelemi és fizikai erejét beépítse belpolitikai programjába. Radics egyéni koncepciója az a tervezet is, hogy *hogyan lehet belföldi kölcsönt felvenni a külföldön?* A parasztpárt vezére megoldja ezt a pénzügyi fiból vaskarikát is az amerikai délszlávok segítségével. Most hatalmas gazdasági programot fejtett ki az Amerikába vándorolt délszlávok visszatelepítésére. A délszlávok felszabadítása a délszlávok egyesítése nélkül nincs befejezve. A felnőtt és munkabíró horvát férfiak negyedrésze Amerikában él, holott az új haza nyújt annyi gazdasági lehetőséget s ad olyan kultúr színvonalat és életstandardot a kivándoroltaknak, mint a korlátlan lehetőségek, de korlátlan nyomorúságnak földje: Amerika. Be kell erdősíteni a Karszt szikláit, — mondja Radics István — ha annak árán vissza lehet hozni Amerikából a kivándorolt szerbeket, horvátokat és szlovéneket.

Senki sem mondhat ellent a program igazságának. Nincs senki, aki nem üdvözlőné örömmel és tapssal azt a munkatervet, mely haza akar hozni mindenkit, aki ennek az országnak határai között a sors rendelése s a történelem elvégzése folytán megtalálhatja hazáját. Egyetlen ország sem mondhat le idegenben élő fiait gazdasági és értelemi felkészültségének tartalékerejéről.

Amikor azonban belátjuk és hangsúlyozzuk ennek a programnak igazságát, rá kell mutatnunk egy logikailag is időredebbe még elsőrendűbb kötelelességre. Mielőtt hozzá fognak a visszavándorlási program megvalósításához, meg kell szüntetni a kivándorlást. Ha vérveszteség a kivándorlás, akkor ne a visszavándorlás megszervezésével, hanem a kivándorlás intézményes megszüntetésével védekezzenek a vérveszteség ellen. Visszahozni valakit, aki már kivándorolt Amerikába, nehezebb és költségesebb feladat, mint itt tartani azt, aki még itt van. Tekintsen egyszer Radics István a régi Hor-

vátország anakronisztikussá vált történelmi határain kívül is és lássa meg, hogy a kivándorlási ügynökök milyen bőséggel fejk meg itt a nyomort, amit a jognak, földnek és szociális helyzetnek egyenlőtlensége teremtett meg itt a Vajdaságban. A földet nem azok között osztották ki, akik azt maguk művelték s akiknek apái beláthatatlan hosszú generáción keresztül vérükkel és verejtékükkel tették dusan termővé. Munka és kenyér nélkül maradtak a Vajdaság magyar mezőgazdasági munkásai. A kormány súlyos gondja azoknak a feltételeknek megszüntetése, amelyek a külföldi ipari szakmunkások letelepülését lehetővé teszik. A külföldi ipari szakmunkások ide jöhetnek, de a vajdasági mezőgazdasági szakmunkásoknak az agrárreform antiszociális végrehajtása kezébe nyomta a vándorbotot. Nem vérveszteség ez, nem helyrehozha-

atlan gazdasági kár, nem tékozlása az erőnek, szaktudásnak és munkásoknak, ha a kivándorlási irodákba hajtják be a meg nem gondolt rendelkezések meg nem gondolt végrehajtásával a legértékesebb munkásokat? A Karszt szikláit akarják beerdősíteni, hogy munkát kapjanak a visszavándorlók. Meg akarják várni azt az időt, hogy a Vajdaság termelő humusa sívó homokká züljön le, hogy legyen indoka a kivándorolt magyar mezőgazdasági munkások visszatelepítési akciójának? Nem lenne sokkal egyszerűbb, bölcsőbb és gazdaságosabb, ha itt tartanák őket addig, amíg itt vannak.

Ne üssék ki kezéből a kaszát s ne huzzák ki lábuk alól a talajt, zárják be a jogegyenlőtlenség és agrárreform hivatalos kivándorlási irodáját és soha nem lesz probléma a visszavándorlás és nem lesz soha passzív vidék — a Vajdaság.

Szombat délutánra összehívták a parlamentet

Pasic Nikola miniszterelnök megérkezett Beogradba

Pasic miniszterelnök szerdán reggel fél nyolckor a zagrebi gyorsvonathoz csatolt külön kocsjában felesége, kabinetfőnöke és Lazarevics Ljubica beogradi rendőrfőnök kíséretében megérkezett Beogradba. A miniszterelnököt a pályaudvaron a kormány képviselőiben Gyurisics Márkó miniszterelnök-helyettes és Radojevics Ante közlekedésügyi miniszter fogadták. Pasic miniszterelnök, aki nagyszerű színben van és teljesen egészséges, a pályaudvarról azonnal lakására hajtatott. Az uccán a lakosság nagy ovációval fogadta a miniszterelnököt, aki a szerdai nap folyamán nem jelent meg hivatalában, csupán Zsivkovic Ljubával, a radikális klub elnökével folytatott délelőtti beható tárgyalásokat. Délután Simonovics szociálpolitikai, Gyurisics igazságügyi és Nincsis külügyminiszter jelent meg a miniszterelnöknél, akinek az utóbbi a külpolitikai helyzetről és a népszövetségi közgyűlés eredményeiről referált. A miniszterelnök valószínűleg csak a jövő hét elején veszi át hivatalát.

Szombat délutánra összehívták a parlamentet

A radikális miniszterek keddi konferenciáján, — mint jelentették — a parlament összehívásának kérdésével foglalkoztak. Időközben Trifkovic Márkó a parlament alelnöke súlyos torokgyulladásban megbetegedett és az orvosok véleménye szerint hosszabb ideig nem lesz abban a helyzetben, hogy hivatalos funkcióit elvégezze. Ennek ellenére Trifkovic szerdán utasította a parlament titkárságát, hogy a parla-

ment első ülését szombat délután négy órára hívják össze. Ennek folytán szerdán este már megjelent a parlament hirdetőtábláján a szombati ülés összehívásáról szóló hirdetmény. Az első ülésen, valószínűleg Pasic Nikola miniszterelnök is megjelenik, csupán a hétfői ülés narendjét fogják megállapítani, amelyen az ankét-bizottság jelentése szerepel Lukinics Edo volt igazságügyminiszter vád alá helyezése ügyében. A kiküldött bizottság felülvizsgálta a Turn-Taxis birtokfeloldási ügy aktáit és hétfőn fog jelentést tenni a parlamentnek, hogy az összegyűlt adatok alapján szükségesnek tartja-e a volt igazságügyminiszternek bíróság elé állítását.

Ellentétek a kormányban és a radikális-pártban?

Vasárnap a radikális klub ülést tart, amelyen előreláthatólag szenvedélyes vitát fognak kifejteni. Politikai körökben ugyanis nagy feltűnést kelt Stanics Andre radikális képviselő és volt közlekedésügyi miniszter cikke, amit a Politika legutóbbi számában írt és amelyben éles támadást intéz Radojevics Ante közlekedésügyi miniszter ellen, különböző visszaélésekkel vádolva. A támadó cikk következtében már szerdán olyan hírek terjedtek el, hogy Radojevics állása megrendült. A közlekedésügyi miniszter eddig még nem nyilatkozott a támadásról, hanem azt a radikális klub ülése elé fogja vinni. A támadás egyébként folyamán annak a harcnak, amit Radojevics miniszter a hajózási vállalatok ellen indított, amelyeket ál-

lami kezelésbe akar venni. A közlekedésügyi miniszter montecarlói útja alkalmával megnyerte ennek a tervnek Pasic miniszterelnököt is, a tervet azonban a radikális miniszterek egyrésze is ellenzi.

Élénken kommentálják politikai körökben azokat az ellentéteket is, amelyek a pénzügyi bizottság keddi ülésén dr. Krajacs kereskedelmi miniszter és Stojadinovics pénzügyminiszter között merültek fel a Gospodarski Društvo szanasásával kapcsolatban. Stojadinovics tudvalevőleg a csőd, Krajacs viszont a békés likvidálás mellett foglalt állást. Ezzel az ellentéttel különösen ellenzéki körökben azt igyekeznek bizonyítani, hogy a radikális és Radics-párti miniszterek között nincs meg a szikkséges összhang.

Pasic ljubljana tanácskozása Zserjavval

Politikai körökben élénk feltűnést kelt és a legkülönbözőbb kommentárokról ad alkalmat az a ljubljana hír, hogy Pasic miniszterelnök még Beogradba érkezése előtt a ljubljana pályaudvaron fogadta szalonkocsijában Zserjav volt Pribicevics-párti minisztert, akivel hosszas tanácskozást folytatott. A feltűnő találkozásról bizonyos körök messzemenő következtetést vonnak le.

A pénzügyi albizottságok ülése

A pénzügyi bizottságnak a Gospodarsko Društvo ügyének megvizsgálására kiküldött ötös albizottsága szerdán délután értekezletet tartott, amelyről a következők kommunikáltak ki:

— Az albizottság a békés uton való likvidációt ajánlja a pénzügyi bizottságnak. Az ötös bizottság alaposan megvizsgálta a zagrebi Gospodarsko Društvo ügyét, meghallgatta dr. Novakovics Dragutinak, a Narodna Banka vezérigazgatójának, valamint több gazdasági szakértő véleményét, akik valamennyien a békés felszámolást ajánlották. Ezt az államnak, valamint a Gospodarsko Društvo kötelekébe tartozó hat földművelőszövetkezetnek érdeke is megkívánja. A békés likvidálás kimondása azonban nem jelenti azt, hogy ne indítsanak eljárást az ellen, akik magánjogilag, vagy büntetőjogilag felelősek és az igazságügyminiszter részére fentartják a jogot, hogy magánjogi, illetve büntetőjogi eljárást indítson azok ellen, akiknek felelősségét a vizsgálat megállapítja.

Az ötös bizottságnak ez a határozata politikai körökben nagy feltűnést keltett és úgy magyarázzák, hogy a likvidálás kimondásával a radikális párt nagy engedményt tett a Radics-pártnak.

Ugyancsak ülést tartott szerdán délután a pénzügyi bizottság

vám-tarifá-*albizottsága*, amelyen a bizottság tagjain kívül a kereskedelmi- és pénzügyminisztérium, valamint a vám-vezérigazgatóság képviselői is részt vettek. *Sztoja-dinovic* Ljuba rámutatott arra, hogy a most érvényes vám-tarifában erősen elhanyagolják a mezőgazdaság érdekeit. Szükségesnek tartja a jugoszláv tengerhajózás élénkítését is, mert ezáltal a kiviteit erősen fokozni lehet. *Pusenjak* szlovén néppárti képviselő szintén a mezőgazdaság szempontjából bírálta a vám-tarifát és hangsúlyozta, hogy az épületek és egyéb faanyagok behozatali vámját fel kell emelni. *Pifko* független demokrata a könyvek és nyomtatványok behozatali vámjának leszállítását kívánja, viszont azt követeli, hogy a textil-, chamotte- és papíráruk behozatali vámját fel kell emelni. *Protics* Andra rámutatott az olasz gabona erős versenyére a jugoszláv gabonával szemben. Több felszólalás után az ülést bizonytalan időre elhalasztották.

Szubotica város eladja földjeit

A földigénylők örökáron megvásárolhatják bérletüket

A szubotici városi tanács az agrárrevízióval kapcsolatban azzal a tervvel foglalkozik, hogy az agrár-reform céljaira lefoglalt és a földigénylők között szétosztott városi földeket örökáron átengedi a telepeseknek. Ebben az ügyben már meg is indultak a tárgyalások. A város vezetősége reméli, hogy tervét sikerül keresztül vinni. A lefoglalt földek után a város jelenleg bért kap, amelyet az állami hatóságok szednek be a bérletől és egy összegben adják át a városnak. Ez az elszámol-

lás mindig sok adminisztratív munkát von maga után, úgy, hogy a városi tanács helyesebbnek véli, ha a földjét örökáron eladja. Tekintettel arra, hogy a telepeseket most már nem lehet kimozdítani a haszonbérletükből.

A terv szerint a dobrovoljacok és csetnikiek földjét az állam vásárolná meg, míg a többi földigénylő közvetlenül a várossal kötne szerződést olyképp, hogy minden ha-

szonbérli tíz év alatt köteles lesz kifizetni a föld vételárát. Összesen mintegy tizenkétezer hold városi föld kerülne így eladásra. A vételárát a város vezetősége beruházásokra fordítaná.

Ebben az ügyben a városi tanács legközelebb érintkezésbe lép az agrárreform-minisztériummal, amelynek előterjeszti tervét és kéri fogja a föld eladásának előzetes engedélyezését.

Tárgyalások

Subotica város és a villanytelep között

A palicsi kettős-sinpárt tíz évi adómentesség ellenében építi ki a vállalat — A városligeti vonalat csak öt év múlva építik meg Vegyes bizottság állapítja meg az egységárat

Subotica város tanácsa csütörtökön délután ülést tart, amelyen a villanygyár-koncesszió meghosszabbítása iránti kérvényt fogják lefolytatni. Mint a *Bácsmegyei Napló* is megírta — a villanygyár igazgatósága még hónapokkal ezelőtt kérte a várostól, hogy a koncesszió bérletét hatvan évre hosszabbítsa meg és az esetben, ha erre a hatvan évre a városi illetékek és adók alól mentesítik a vállalatot, *ugy hajlandó kiépíteni a palicsi kettős sinpárt*. A város visszautasította a villanygyár igazgatóságának kérését és arra hivatkozott, hogy a vállalatnak még a régi szerződés értelmében kötelessége lett volna kiépíteni a kettős sinpárt, minden utóbbi ellenszolgáltatás nélkül. A tanács elutasító határozata után a város vezetősége és a villanygyár igazgatósága között tárgyalások indultak meg, a melyek során a város *hajlandóknak mutatkozott a koncesszió meghosszabbítására és tíz évi adómentesség nyújtására, az esetben, ha a villanygyár igazgatósága kiépíti a palicsi kettős sinpárt, valamint a városligeti villamos-vonalat, azonkívül, ha a vállalat a szegedi-szőlők és Alekszandrovo külváros áramto-*

gyasztóinak is ugyanolyan áron számítia az áramot, mint a belső területek fogyasztóinak. A villanygyár igazgatósága némi módosításokkal elfogadta a város feltételeit és bejelentette, hogy mielőtt elkészítenék az új szerződést, az igazgatóság egy szerződés-tervezetet fog a város elé terjeszteni, amelyben mindkét fél kötelezettségeit pontosan megállapítják, s elkészítik az építendő villamosvonalak tervét is, amelynek alapján a vállalat hajlandó kiépíteni az új vonalakat.

A vállalat igazgatósága ígéretéhez híven el is készítette a tervezetet, amelyet nyomtatásban küldött meg a városi tanácsnak azzal, hogy a tervezetben foglaltak alapján *hajlandó a vállalat a város feltételeit teljesíteni.* A szerződés-tervezet főbb pontjai a következők:

1. A villanygyár igazgatósága beleegyezik abba, hogy a város tíz évi adómentességet ad a vállalatnak.

2. Az új villamosvonalak építését illetően, a vállalat hajlandó a Halasi-úton és a Városligethez vezető útvonalon kiépíteni a villamos sinpárt, ha az építkezésekre a város megfelelő időt engedélyez. *Ezeknek*

az új vonalaknak a kiépítése azonban csak öt év múlva kezdődik meg.

3. A villamos társulat az új vonalakat körforgalmi-rendszer alapján építi ki. Azaz, a Palicsról jövő villamos a törvényszéki épület előtt az Alekszandrova-uccán keresztül a Rudics-uccáig halad, ott bekanyarodik a huspiacra, amelyen át a Vilsonova-uccán keresztül folytatja útját Palicsra. Az Alekszandrovo-i jövő villamos ugyancsak az Alekszandrova-uccán és a huspiacra keresztül térne ismét vissza a Vilsonova-uccára. A Szombori-kapu felől haladó villamos az Alekszandrova-, a Vilsonova-uccákon és a huspiacra át menne ismét vissza a Szombori-kapu felé. Ugyanígy kapcsolódik a forgalomba a Halasi-úti és a városligeti villamos is.

4. A megnagyobbodó villamosforgalom szükségessé teszi az átszálló-jegy rendszert, amelyet a vállalat a várossal egyetértően vezet be. Ugy a szállítási, mint az áramfogyasztási díjak megállapítását ezentúl egy bizottság végzi, amelynek tagjai részben a város vezetőségéből, részben a vállalat igazgatóságából állanak. A tarifális kérdés végleges rendezésére a vállalat az alábbi tervezetet dolgozta ki:

A díjak megállapítását (emelését, vagy leszállítását) mindenkor a kijelölt bizottság végzi. Az áramfogyasztás díját a bizottság minden év márciusában állapítja meg.

Ha a fogyasztó nyolc napon belül nem fizeti ki számláját, a vállalatnak jogában áll az áramot kikapcsolni. Minden fogyasztó köteles egyhavi áramdíjszámlájának megfelelő kauciót adni.

A társaság kötelezi magát arra, hogy a Szegedi-szőlők és Alekszandrovo külváros áramfogyasztóinak ugyanazon árban számítia az áramot, mint a belvárosi fogyasztóknak.

A városi tanács a tervezet felett csütörtökön fog dönteni.

Egy pár jegyzet

Irta: Baedeker

Erősök és gyengék

Az Élet, amely által vagyunk egyuttal az ellenségünk, melyet le kell győznünk, nehogy Ő győzzön le minket. Harcba állunk vele állandóan, s ez a küzdelem többféleképpen végződhet: azzal is, hogy ő győz le bennünket, s azzal is, hogy mi leszünk győztesek fölötté. Am ez a küzdelem igen sokszor eldöntetlen marad, mert a legtöbben közülünk mindvégig, utolsó órájukig állják a harcot Vele, az Élettel, a néha lojális de gyakran kegyetlen ellenféllel, anélkül hogy akár ők adnák be a derekukat, akár az a Másik tenné le a fegyvert. És sok ember hal meg; a ki nek a ravatalánál nem tudjuk, hogyan is áll voltaképpen az ő ügye? Győztes lett-e vagy legyőzött? Avagy remis-vel végződött a játszma?

Másokon, amint járnak köztünk, első pillantásra meglátszik, hogy szerencsés vagy szerencsétlen kimenetele volt-e rájuk nézve a nagy mérkőzésnek. Sokan olyan fennen hordják a fejüket, olyan diadalmas tekintet hordoznak körül amerre járnak, oly könnyűséggel mozognak s olyan vidáman élnek, hogy egy pillantás rájuk elárulja: *ők* győztek. — az Élet meghajolt előttük és szolgálja őket. Másokon pedig, akiknek lépése kevésbé dűbörgő, a szeme kevésbé acélos s a gesztusa nem olyan biztos, mingyárt meglátszik, hogy elvesztették a csatát. S ez a nagy többség. Az Élet igen erős, s az ember — ha egymással szemben tud is erős lenni — Vele szemben

reszketően gyenge. A legtöbbje porba hull ebben az egyenlőtlen küzdelemben, amelynek csak a kiválasztottaknak, a nagy-életre hivatottaknak, az embernél erősebb embernek vannak győzelmi lehetőségeik.

Igy élünk az Élettel, amelytől a magunk kicsi életkéjét nyertük. Így állunk vele szemben s így áll Ő szembe velünk. S ha látom, hogy olyik embertársam föl bekerül az Életnek, amely annyi embert tud legigázni, akkor minden irigység nélkül dicsekszik: *milyen erős az Ember!* És belenyugszom, zokszó nélkül, hogy én meg olyan győnge vagyok. Mert az Erős, az a Kivétel. Van-e jogom azt kívánni, hogy én is az legyek?

Azért, hogy engem az Élet legyőzött (ami nem nagy megerőltetésbe került), ne örvendezzek, hogy mások meg Őt győzték le? Annyira nem lehetek önzetlen, hogy ne vigadjak, ha az ellenségemet letiporják! Örülök a más győzelmén s belenyugszom a magam leveretésébe, mert így legalább magamat győzöm le. S ez is valami.

Habár — jól megfontolva a dolgot — micsoda érdem van abban, ha valaki olyan győnge legényt hoz terítékre, aminő én vagyok?

Mindegy! — megvigasztal a tudat, hogy nemcsak az Élet erősebb nálam, de én is erősebb vagyok magammal.

Apák és fiuk

Nagy ember fiának születni: nem mindennapi szerencse (mert kitűnő nevet örököl az ember), de nem boldogság. Az ilyen apa ritkán van megelégedve a fiával, s ha még oly szerény a maga jelentőségével

szemben s még annyira bálványozza a gyermekét, mindig előtte áll egész végtelenségében a nagy tehetségbeli különbség, amely őt az utódjától s az utódját tőle elválasztja. Még jó, ha az ilyen nagyságnak leánya születik s nem fia, mert az előbbitől sem az apa, sem a kortársak, sem az utókor nem várják, hogy »méltó fia legyen az apjának«. De a fiutódoktól elvárják!... És mily kegyetlen a sors! E szellemi hőroszoknak többször születik fiuk mint leányuk; a természet egy nemével a maliciának ad nekik oly utódot, akinek homlokára azt látszott írni: folytatása következik. S ez utódok nem képesek a folytatásról gondoskodni. Mily távol voltak az apuktól az ifjú Goethe, Bismarck Herbert s mily messzeségben éltek nagy nevéktől a Széchenyi fia, a Kossuthé, s a Vörösmartyé meg a Petőfié! Deák Ferenc, aminő bölcs volt, talán azért nem alapított családot, mert félt, hogy a születendő fia hozzája képest jelentéktelen emberke lesz...

Hiszen még egy jobbfejta ügyvédnek is fáj, ha a fia, aki vele azonos pályán működik, gyengébb jogász mint ő, — hát még a nagy alkotók, akik szeretnék, ha büszkének lehettek a fiaikra, ahelyett hogy azok büszkének az apjukra...

Bizony: két ember boldogtalan, ha a fiu feltűnően inferiorisabb szellem az apjánál. Az apa és a fiu.

Az aima nem szokott messze esni a fájától. Az ember bizony sokszor nagyon messze hullik tőle.

Annál boldogabbak a nagy ember szülei, ha megéri a fiuk emelkedését, dicsőségét vagy világhírét.

El lehet mondani, hogy a nagy

férfiak fia mindig árnyékban vannak, s a nagyok szüleit villamos fény világítja meg. Még ma is érdekesebb a Goethe és a Petőfi anyja mint a Goethe vagy Petőfi fia.

Néhány ismerősünk

Irigyel mindenkit, akinek nincs sokkal rosszabb dolga mint neki.

Nem antiszemita, mert a többi fajokat épp oly kevésbé szereti mint a zsidókat.

Olyan fukar, hogy amikor ír, az i betűre nem tesz pontot — takarékoságból, hogy kevesebb tinta fogyjon. Ő azt mondja: időkimélésből.

Köztársasági érzelmű, mert nincs kilátása, hogy király lehessen.

Sajnál minden nőt, akit a boldogító szerelmében nem részesíthetett.

Nem kártyázik, mert nem biztos abban, hogy nyer.

Azt állítja, a modern írók nem érnek semmit, hogy ne keljen a könyveiket megvenni. Csak a régi klasszikusokat becsüli, de azokat se olvassa. S természetesen meg se veszi, mert Cicero se Sophokles nem fognak haragudni, ha nem szerzi meg a műveiket.

Félelmes vevő a boltokban, mert neki minden áru vagy rossz vagy drága.

Nem házasodott meg, mert ki lett volna hozzá méltó?

Nem utazik azzal a megokolással, hogy az emberek mind egyformák s hogy ha gazemberekkel akar együtt lenni, nem kell a falujából kimozdulni.

Azt mondja: nőgyűlölő. S annak is tartják, mert van olyan nő is, akit meg nem kíván.

KISEBBSÉGI ÉLET

A csikmegyei magyarság nagygyűlést tartott Csikszereván. A nagygyűlésen a központi vezetőség részéről Gyárfás Elemér mondott beszédet, melyben többek közt a román nemzetiek részéről felmerült választási paktumról is kifejtette véleményét. »Nem lehet hallgatással mellőzni — mondotta — azokat a barátságos hangú nyilatkozatokat sem, melyek a román nemzeti párt részéről hangzanak felénk. Bár a nemzeti párt kormányzása idejéről keserű emlékeink vannak, melyeket csak részben ment az átmeneti állapotok nehézsége, mégis vannak szempontok, melyek a velük való együttműködés mellett szólnak. A román nemzeti párt ma is még kifejezetten erdélyi párt, vezető embereit személyesen ismerjük, sokat közülük tisztelünk és becsülünk, együtt nőttünk fel, egy légkörben és gondozásban és ezért több megértést remélünk tőlük, mint a régi királyságbeli politikusoktól. Kormányzati programjuknak három sarkalatos elve: a széles demokrácia, a feltétlen jogtisztaság és a közélet tisztasága, mind olyan alapelvek, melyeket készségesen támogatunk akkor is, ha bizonyos fokú kétségeink is vannak aziránt, hogy a pártnak lesz-e elég ereje és elhatározottsága ahhoz, hogy ezeket az elveket a gyakorlati kormányzásban megvalósítsa. Nem utolsó mértékben vált rokonszenvesse előtűnik a román nemzeti párt annak következtében, hogy ők foglaltak és foglalnak ma is legerélyesebben állást a reánk nézve oly végtelenül sérelmes jelenlegi kormányrendszer ellen és ennek ellenünk alkalmazott több brutális támadását saját részükről is visszautasították. A legideálisabb megoldás az lenne, ha az Avarescu-párt és a nemzeti párt közös platformot találna a jelenlegi kormányrendszer elleni küzdelemre és együtt igyekeznének egy szebb jövő alapjait megvetni. Bár jól tudjuk, hogy gyenge a mi szavunk, de ennek dacára indokoltnak látom erről a helyről is kifejezni azt az óhajításunkat, vajha e két párt megtalálná az együttműködés módozatait, és mi ahelyett, hogy esetleg érzelmeinknek erőszakot téve kénytelenek legyünk a kettő között választani, mindkettőjükkel kezdet kezdeti igyekezőnk megromlott közállapotainkat egészségessé tenni és ennek a szép országnak fejlődését biztosítani.

Érsekújváron most nyitották meg az első csehszlovák iskolát. A megnyitó ünnepélyen, mely a csehszlovák magyar kulturközeledés jegyében folyt le, Kládec érsekújvári állomásfőnök beszédében rámutatott arra, hogy a végeken, ahol a nemzeti kisebbségek tömegesen élnek, az eleinte ellenséges viszony baráttivá fejlődött és a magyarság a legnagyobb megértéssel figyeli a csehszlovák kulturmunkát. Az ünnepélyen az érsekújvári magyarság nevében felszólalt dr. Blaskovics, aki örömet fejezte ki, hogy a kaszárnyák mellett iskolák építéséről sem feledkeznek meg a prágai kormány.

Titokzatos tárgyalásokat folytat Constantinescu Tankréd román kereskedelemügyi miniszter a marosvásárhelyi kisebbségek vezetőivel. A miniszter eddig egy szász és két magyar vezető politikussal találkozott: a szászok részéről Bürger Albertet, magyarok részéről pedig Bernády Györgyöt és Ugron Andrászt hallgatta meg. A tárgyalásokat a legnagyobb titokban folytatják és a megbeszélések anyagáról semmi sem szivárgott ki.

Duca román külügyminiszter a napokban megbeszélésre hívta meg Anghelescu közoktatásügyi és Lepedatu kultuszminisztereket. A fűléssel több óra hosszúságú tanácskozott. A miniszterközi tanácskozásról beavatott helyen a következőket mondották: »Duca külügymi-

niszter Genfben meghallgatta az erdélyi kisebbségi iskolafenntartó egyházak előterjesztéseit és panaszát a közoktatásügyi törvényjavaslattal kapcsolatban. Duca miniszter akkor ígéretet nem tett ugyan, de megérlelődött benne az az elhatározás, hogy itthon mindent elkövet, a kívánságok egy részének teljesítése érdekében. Azt akarja elérni, hogy az erdélyi egyházak a már beadott pa-

naszos memorandumukat, még mielőtt azokat tárgyalás alá vennék, visszavonják. Ezt célozta a tanácskozás; módot keresnek arra, hogy Anghelescu ne érezze magát megsértve és hogy a célt is elérjék. A kamarai tárgyalás előtt ugyanis tudvalevőleg először a kamarai bizottságokban kell tanulmányozni a javaslatokat. A kívánt változásokat így a bizottságokban vinnék keresztül.

Csicserin Bécsben tárgyal a jugoszláv kormány megbízottjával?

Hír az orosz-jugoszláv kereskedelmi szerződés megkötéséről

Bécsből jelentik: A *Neue Freie Presse* varsói távirata szerint *Csicserin*, miután üdülését befejezte, Bécsbe utazik, ahol fontos tanácskozásokat fog folytatni.

A lap szerint *Csicserin* elsősorban a jugoszláv kormány megbízottjával fog tárgyalni, a két ország közti gazdasági és kereskedelmi szerződés megkötéséről. Az orosz külügyi nép-

biztos ez alkalommal megbeszéléseket folytat azokról a politikai kérdésekről is, amelyek Oroszország Balkán politikájával vannak összefüggésben. Az osztrák kormánykörökkel *Csicserin* nem lép érintkezésbe, csupán tisztelegő látogatást tesz *Ramek* kancellárnál.

A *Neue Freie Presse* jelentése politikai körökben nagy feltűnést keltett.

Locarnóban kész a megállapodás

A kölni zónát azonnal kiüritik, mielőtt a nyugati paktum élethe lép

Párisból jelentik: A *Matin* illetékes helyről szerzett információi alapján a következőket közli a locarnói konferenciáról:

— A *Rajna-paktum késznek mondható és befejezett dolog, hogy Németország belép a Népszövetségbe.* A szerda délutáni plenáris ülés programjára már kitűzték a nyugati paktum végleges szövegének felolvasását. A jogi szakértők közt felmerült ellentétek olyan kisjelentőségűek, hogy azok nem fognak nehézségeket okozni. A nyugati biztonsági paktum bevezetésében a szerződést aláíró felek kötelezik magukat, hogy nem fognak háborút viselni egymás ellen. Németország ezt a kötelezettséget vállalta a nyugati hatalmakkal szemben, azonban vonatkozott azt keleti szomszédaira nézve elismerni. A szerződő hatalmak kötelezik magukat, hogy minden köztük felmerülő jogi vitát a hágai döntőbíró elé terjesztenek, vagy kölcsönös megegyezés alapján békéltető törvényszék ítéletét kérik ki, melynek tagjai az érdekelt államok egy-egy képviselőjéből és egy harmadik semleges döntőbíróból állnak. Ha ily módon nem sikerül a jogi ellentétet tisztázni, akkor a Népszövetség dönt. A paktumot aláíró hatalmak kötelezik magukat a fennálló szerződéseknek, elsősorban a versaillesi békeszerződésnek, a londoni egyezménynek, a francia-lengyel és francia-csehszlovák szövetségi szerződésnek tiszteletben tartására. A német delegáció ellenzte, hogy a két utóbbi szövetségi szerződést is beiktassák ebbe a rendelkezésbe és ezért ezt a szakaszt újból meg kell szövegezni. Ami Németországnak a Népszövetségbe való belépését illeti, e tekintetben csupán ennyit állapít meg a paktum bevezető része: *Németország belép a Népszövetségbe.*

Briand engedményei

A *Chicago Tribune* értesülése szerint *Briand* a következő engedményeket hajlandó adni Németországnak a biztonsági szerződés megkötésekor:

1. El fogják határozni a kölni zóna kiüritését, mielőtt a nyugati paktum életbe lép.

2. A kölni zóna kiüritését úgy fogják értelmezni, hogy ez annak a ténynek a folyamánya, hogy Né-

metország a versaillesi békeszerződésben vállalt minden kötelezettségét teljesítette.

3. A csapatokat, amelyeket a kölni zónából visszarendelnek, nem fogják többé a Rajna területen alkalmazni, de nem is fogják azokat más csapatokkal pótolni.

4. A kereskedelmi repülőgépek tekintetében megadják Németországnak a módot, hogy ugyanolyan módon állhasson, mint a szövetségesek.

5. A *Rajna-tartomány megszállásának politikai módszerait* módosítani fogják.

6. A feltételek, amelyeket a versaillesi szerződés a Saar-területen a népszavazásra nézve előír, módosítani fognak és a szavazásra megszabott határidőt megrövidítik.

Elkészült a keleti paktum terve is

Az a körülmény, hogy a biztonsági konferencia hátralevő napjaiban már csak a keleti kérdések tisztázása maradt hátra, amelyeket már a konferencia programjának megállapításakor a nyugati paktum kiegészítéseképpen a végére hagytak, azt bizonyítja, hogy a konferencia ülésének utolsó fázisa megkezdődött. Lehetséges, hogy a csehek és a lengyeleket, akik még most is ragaszkodnak hozzá, hogy a keleti döntőbírói szerződéseket Franciaország külön garancia alá fogják vonni, de ez csak akkor következhet be, ha időközben a delegációk és a jogi szakértők módot találnak arra, hogy meg lehessen egyezni egy olyan megoldásban, amely a francia garancia helyett a keleti döntőbírói szerződéseket egy általánosabb garancia szankcióival látja el, anélkül, hogy érintené Franciaország és a két keleti ország szövetséges viszonyát. Már van is ilyen megoldási terv kedd óta. *Benes* csehszlovák külügyminiszter, aki ezt a kérdést kedden este megoldottnak jelezte, biztos a maga dolgában és nem vár nehézségeket. A lengyelekről nem lehet semmit sem tudni. A jogi szakértők már hozzáláttak a munkához és német részről *Gauss* miniszteri igazgató és *Dirksen* titkos tanácsoson kívül gróf *Zech* jogi szakértőt is belevonták ezekbe a tárgyalásokba, hogy a kérdést véglegesen tisztázzák. Ha tényleg nem áll elő semmiféle nehézség, akkor csütörtökön a konferencia

termén kívül elintézik a keleti döntőbírói szerződések dolgát.

A paktum e részének véglegesítését csak az halogathatná, ha Berlinből várakozás ellenére nem kapná meg a hozzájárulást a német delegáció.

Kempener visszatért Locarnóba

Berlinből jelentik: *Kempener* államtitkár a kedden éjszaka tartott minisztertanácsban beszámolt a locarnói konferencia eddigi eredményeiről.

A minisztertanács *Kempener* jelentését tudomásul vette.

Kempener szerdán délelőtt *Hindenburg* elnöknel volt kihallgatáson s azután újból minisztertanács volt. *Kempener* szerdán éjjel visszautazott Locarnóba.

A druzok elfoglalták Hamát

A franciák vesztesége háromezer ember

Jeruzsálemből jelentik: Az egyiptomi sajtó részleteket közöl Hama városának második bevételéről és megírja, hogy a város elfoglalása után a lázadó berszülöttek Taifur elnöklete alatt ideiglenes kormányt alakítottak.

A *Mokattam* című lap a druz vezérek hivatalos jelentését közli, amelyben tudatják, hogy ostrommal bevették Hamát, amelyet 8000 francia katona és 40 francia tank védett.

A hivatalos közlés szerint a franciák 3000 embert, köztük 250 lojalyot, egy ágyúteget és több gyorstüzelő-ágyút vesztek.

Fiókot nyit Novisadon a postatakarékpénztár

A Vajdaság gazdasági élete új hitelekhez jut

Novisadról jelentik: A postatakarékpénztár központi igazgatóságának két esztendő tapasztalataira volt szüksége, amíg belátta, hogy a Vajdaságnak a postatakarékpénztár clearingjába való közvetlen bekapcsolódása már tovább nem halasztható el és elodáthatlan gazdasági szükségesség a Vajdaságban postatakarékpénztári fiók létesítése. A központi igazgatóság legutóbb elhatározta, hogy Novisadon postatakarékpénztári fiókot létesít.

A vajdasági clearingforgalmat eddig a zagrebi postatakarékpénztár közponja útján bonyolították le, ami mindenekelőtt több napi késedelmet jelentett a postatakarékpénztár útján átutalt összegek kifizetésénél és a saját számlákra történendő jóváírásoknál. A postatakarékpénztár vajdasági fiókjának hatáskörébe tartozik majd azonkívül a postatakarékpénztári betétek kihitelezése, amely a jelenlegi hitelviszonyoknál összehasonlíthatlanul elősőbb feltételek mellett fog megtörténni, ha postatakarékpénztári fiók létesül a Vajdaságban.

Amíg a postatakarékpénztár a többi tartományok legtöbbjében fiókja volt, a Vajdaság hiába kérelmezte ezt már évek óta. Most azután a postatakarékpénztár tehermentesíteni akarta a munkával túlteljesült halmazott központját, ezért újabb fiók bekapcsolásával vélte legcélszerűbben elérni. A központi igazgatóság azt tervezte eleinte, hogy az új fiókot Skoplje-ben állítják fel, később azonban fontos gazdasági okokból Novisad mellett döntöttek.

A postatakarékpénztárnak egyelőre még gondot okoz a létesítendő fiók elhelyezése, amennyiben a novisadi lakásviszonyok mellett ez a kérdés egyike a legnehezebben megoldhatóknak. De ha sikerül az elhelyezés kérdését jól megoldani, akkor a postatakarékpénztár vajdasági fiókját ez év végéig még felfogják állítani.

Leégett a temerini gőzmalom

Egymillió dinár a kár

Temerinből jelentik: Hétfőn este nagy malomtűz pusztított Temerinben: a huszonhárom év óta fennálló, egy vagónos őrlőképességű Dietrich-féle gőzmalom teljesen leégett.

Este nyolc órakor vették észre a tüzet a malom szomszédságában lakók, mire azonban a közelben lakó Dietrich Ádám malomtulajdonos néhány perc múlva a malomhoz érkezett, az épület már több helyen nagy lángokkal égett és a cseréptetőzet nagy robajjal lezuhant. A kivonult csekély számú tűzoltóság és csendőrség a lakosság segítségével nagy erőmegfeszítéssel dolgozott az oltáson, azonban a nagy meleg miatt alig lehetett az égő malom közelébe jutni és elsősorban arra törekedtek, hogy a tüzet lokalizálják és a gépházat megmentse. Ez sikerült is és a gépház tetőzetének csak egy része égett le. Ezzel szemben a malomépület és a raktár a benne lévő gabonával és liszttel együtt teljesen elpusztult.

Megállapították, hogy Dietrich malomtulajdonos este hét órakor megvizsgálta a malomot és ekkor még semmi gyanusát nem vett észre és a tűz csak egy óra múlva tört ki. A tűz, amely minden jel szerint az őrlőhengereknél keletkezett, valószínűleg a koptató tengelyének áttűzése okozta. A kár körülbelül egy millió dinárt tesz ki, amely biztosítás révén részben megtérül.

Csődöt kértek

a Zadruzna Banka ellen

Csütörtökön tárgyalja a noviszadi törvényszék a csődkérvényeket — Az egyik igazgatósági tag is kérte a csőd megnyitását

A noviszadi Zadruzna Banka szanalási akcióját váratlan esemény zavarta meg. Ismeretes, hogy a bank régi és új igazgatósága mindent megkísérrel, hogy a ma is aktív bankot, amely immobilizáltsága folytán jutott súlyos válságba, megmentse. Amióta a régi igazgatóság helyét elhagyta és a szanalás munkáját új igazgatóságra bízta, azóta ez a törekvés egy lépéssel sem haladt előre. Előbb egy bankkoncern próbálkozott kevés pénzzel és még kevesebb sikerrel. A kormány is megkísérelte, hogy megmentse a bankot, az ingatlanokai állami közintézmények számára akarta megszerezni, de a vételszerződés nem jött létre.

A bank először ismét új igazgatóságot ültetett a bank élére, amelyben nemzetgyűlési képviselők és mögöttük álló tőkecsoport állt. De ez az új igazgatóság is rövid életű volt és hamarosan helyet adott a néhány hét előtt megválasztott új igazgatóságnak, amely a bank válsága óta már a negyedik igazgatóság.

A Zadruzna Banka vasnapra újabb rendkívüli közgyűlésre hívta össze részvényeseit, amelyen az igazgatóság be akar számolni a szanalás és az eddigi eredményéről. A napirenden meglepetészerűen „új igazgatósági tagok” választása is szerepel, amely azt jelenti, hogy az ötödik igazgatóság váltaná fel a negyediket.

A szanalási akciót most csődkérvények nehezítik meg. A Jadruzna biztosító társaság zagrebi főintézete már két hónappal ezelőtt kérvényt adottot be a noviszadi törvényszékhez, amelyben 478.673 dinár betétkövetelésének ki nem fizetése miatt a csőd megnyitását kérte. A bank vezetésének sikerült akkor a csőd veszedelmét elhárítani. A biztosító társaság azonban most megsürgette a csődkérvény felett a tárgyalás kitűzését és ehhez a kérelemhez most csatlakozott dr. Jojkics Dusan, kulai közjegyző 927.043 dinár betételének ki nem fizetése miatt. Abban az a feltűnő, hogy dr. Jojkics Dusan közjegyzőt a legutóbbi

rendkívüli közgyűlésen igazgatósági tagnak választották meg és dr. Jojkics mint igazgatósági tag kéri most a csődöt.

A noviszadi törvényszék csütörtök délelőtt kilenc órára tűzte ki a kérvények ügyében Petkovics Ljubomir törvényszéki bíró hivatalos helyiségébe a tárgyalást, amelyen előreláthatólag újabb

nagyobb összegű követelések erejéig fogják a hitelezők közül többen a csőd megnyitását kérni.

A bank ügyésze a tárgyalás elnapolását fogja kérni, mert a bank vasnapra rendkívüli közgyűlést hívott össze, amely hivatva lesz a bank sorsa felett dönteni.

Interpelláció a Beniczky-ügyről

Összeült a magyar nemzetgyűlés

Budapestről jelentik: A magyar nemzetgyűlés őszi ülészakát szerdán nyitotta meg. Az ülés előtt pártközi értekezlet volt, amelyen a nemzetgyűlés munkaprogramját vitatták meg. Az értekezlet befejezése után félegy órakor nyitotta meg Szeitovszky Béla elnök az ülést.

A formalitások elintézése után Szeitovszky elnök javasolta, hogy nemzetgyűlés csütörtöki ülésén a mentelmi ügyeket tárgyalja le. Peidl Gyula szocialdemokrata napirendi indítványt tett. Kívánta, hogy a nemzetgyűlés a drágaság, a nehéz adóterhek, a gazdasági válság és a munkanélküliség kérdésével foglalkozék.

Bethlen István gróf miniszterelnök ezt ellenezte, mert a nemzetgyűlés nem tárgyalhat ötletszerűen, hanem csak a bizottságokban már letárgyalt ügyekkel foglalkozhat. Különben is — mondotta — minden normális áralakulás előfeltétele, hogy az államháztartás pénzügyi egyensúly helyreálljon, s így így elsősorban ezzel kell foglalkozni. A nemzetgyűlés elveti Peidl indítványát.

Györki Imre terjesztette elő még a múlt ülészakából elmaradt interpellációját a Beniczky-ügyről:

— A Somogyi-ügy és a Beniczky-ügy — mondotta — nem választható el egymástól és az eddigi bírói eljárás nem alkalmas arra, hogy megnyugvást keltsen. Az igazságszolgáltatás szégyene, hogy Beniczky megnevezett két embert, akik a gyilkosság tettesei és ezek ma sincsenek letartóztatva. Ebben az ügyben nem lehet tisztán látni, amíg parlamenti bizottság szabadon és minden befolyástól mentesen meg nem vizsgálja. Felhívta a Beniczky vallomásaiban tanúként megnevezett Andrássy Gyulát, Pallavicini Györgyöt és Rakovszky Istvánt, hogy a képviselőházban tegyenek vallomást, ha már a bíróság elé nem mennek. Ne hagyják, hogy egy ember ártatlanul szenvedjen. Ezt kívánja az igazság, a becsület és a tisztesség.

Az interpellációra Pesthy Pál igazságügyminiszter nyomban válaszolt. Még a látszatát is el akarja kerülni — mondotta — annak, hogy a bíróságot befolyásolja s ezért addig, amíg a Beniczky elleni ítélet jogerős nem lesz, nem tesz nyilatkozatot. Az ügy a független bíróságnál jó kezekben van, parlamenti bizottságra nincs szükség.

A nemzetgyűlés a választ tudomásul vette.

Hogy élnek a detronizált pénzkirályok?

Castiglioni magánzó és Montecarloba készül — Cyprutnak másfél millió dollárja maradt — A tönkrement Kola-fivérek harmincnegyzsoros háztulajdonosok

Bosel tovább harcol a Rotschildokkal

Bécsből jelentik: Az inflációs konjunktúra milliárdosai, akik ma már — az egy Bosel Zsigmond — kivételével egytől-egyig teljesen letörték, szép csőndben visszavonultak a magánéletbe. Bosel is csak árnyéka már a réginek, legalább háromnegyedrészét elvesztette vagyonának, ha nem többet, de hihetetlen erővel és energiával tartja magát. A harminchárom esztendő, sovány fiatalember, aki a háború kitörésekor kereskedősegéd volt, kétségbeesetten harcol a Rotschild-cég ellen, amely a többi uigazdagokkal együtt ott is tervszerűen tönkre akarja tenni. Egyelőre még az Union-bank elnöki székéből sem tudták kinyomni és Bosel — időt mindenesetre nyert... Ő az egyetlen új-milliárdos, aki még aktív szerepet — ha szerényebbet is — játszik a fináncvilágban.

Castiglioni Camillo, akihez képest Bosel éppen csak hogy jómódúnak számított, ma már teljesen kész. Most abból él, hogy két alatt eladogattja Schwarzenberg-téri palotája мүkinéseit. Igaz, hogy ebből elég szépen meg lehet élni, mert Castiglioni-nak volt izlése és мүkincei, a melyeket fénykorában pénzt nem kímélve gyűjtött össze, vagyonekat érnek. Castiglioni teljesen visszavonult az üzleti tevékenységtől és a társadalmi élettől is, palotájának ablakai állandóan le vannak függönyözve, csak az udvarán álló automobiljai tanuskodnak arról, hogy Bécsben tartózkodik. Ha мүkinceit — amelyeket amerikai milliárdosok megbízásából egy amsterdami bank

alkuszik — értékesíteni tudja, ezzel a pénzzel újból üzletekhez akar fogni, de nem Bécsben, hanem Münchenben. A legközelebbi jövőre az a terve, hogy a telet Montecarloban tölti... Mit lehet tudni?...

Teljesen pleite — ahogy Bécsben mondják — a híres Kola-bankház két igazgatója, Kola Richard és Gusztáv. Irodájuk még nyitva van, de az ott alkalmazott két-három gépirókiasszony egész nap harisnyákat köt. Kola Richard kénytelen volt eladni még a kiadválalatát is, a saját nevével elnevezett Rikola-Veriagot is. A két Kola-fivérek mindössze harmincnegyzsoros bécsi nagy bérháza maradt, amelyek egyelőre ugyan alig jövedelmeznek valámit, de ha a házbérek fokozatosan elérik a békenívót az osztrák fővárosban, akkor a két Kolának mégsem kell majd kiállni a Kärtner-strasse sarkára koldulni.

Lecsuszott a híres bukaresti fezőr, Cyprut Emil is, aki nem volt sem bankár, sem üzletember, hanem egyszerű spekuláns, akinek még csak éves lakása sem volt soha Bécsben. Mindig szállodában lakott, három kofferrel és folyton utazott, mindenütt ott volt, ahol valami házard üzletre kilátás volt. A vagyonát sok-sok millió dollárra becsülték és ha ez a vagyon alaposan le is olvadt, Cyprutnak volt annyi esze, hogy félrerakott magának a bőség nábjában egy kis tartalék-alapot. Most Párisban él, nem tőzsdézik, még a kártyázással is felhagyott, — ami pedig nagy szenvedélye volt —

és felosztatta híres ügető-istállóját is. Maradt a beavatottak becslése szerint másfél millió dollárja, amivel többé nem akar spekulálni, hanem él a kamataiból — szerényen.

A morvaországi pálinka-íző, Bronner Henrik, akinek a neve ugyan kevesebbet szerepelt a konjunktúra napjaiban, mint Boselé, vagy Castiglionié, de azért nem volt kevésbé milliárdos náluk, szintén elkészült. A becsukástól az mentette meg, hogy nagynehezen kiegyezhetett hitelezőivel, mert dussgazdag bátyja, Bronner Jakab kezeséssel vállalt érte. Bronner Henrik szintén visszavonult minden üzletől, mint a többi bukott pénzejedelem, de még nagyban tárgyal egy kis morvaországi pálinkaízővel a társulásról. O revient toujours...

Az apasziv

Bécsben öngyilkos lett leánya kedvéért egy pesti zsebtolvaj

Bécsből jelentik: Wittenberg Jenő, ismert pesti zsebtolvaj néhány évvel ezelőtt Bécsbe költözött, ahol már többször vonta magára a rendőrség figyelmét. Wittenberg jómódú budapesti család gyermeke, de rossz társaságba került és elzúllott. Bécsben egy ideig idegenvezetőként szerepelt, majd amikor rosszabbra fordult anyagi helyzete, társult egy idősebb budapesti úrral, akit gazdag amerikai polgárként kísért nagyobb bécsi üzletekbe. Vásárlás közben rengeteg árut tettek maguk elé és ilyenkor Wittenberg Jenő óvatlan pillanatokban egy-egy drága ékszert vagy más értékes holmit csempészett a kabátja alá, úgy, hogy a bécsi rendőrség már figyelni kezdte a pesti trükkökkel dolgozó jövevényeket. A múlt héten a Kärnthnerstrassen tettenérték az idegenvezetőt és az »amerikait«, akik leplezésükkor futásnak eredtek. Wittenberget elfogták, bekísérték a bécsi rendőrségre, ahol beismerte a tettét és azt, hogy budapesti társával már évek óta üzték szélhámoságaikat.

Szerdán délelőtt kihallgatása után fölvezeték Wittenberg Jenőt a bécsi detektívek szobájába, ahol Wittenberg megkérdezte örzőjét:

— Mondja, kérem, felügyelő ur, benne van-e már az újságban, hogy engem elfogtak?

A detektív felügyelő lehajolt íróasztala fölé és így válaszolt:

— Mindjárt előveszem az újságot és átlapozom.

Azt a pillanatot, amíg a detektív lehajolt, Wittenberg arra használta föl, hogy egy ugrással átvette magát az ablakpárkányon és vérborotva terült el a járdán. Eltörtött az egyik combja és koponyatörést is szenvedett. Amikor a kórházba szállították, csak ennyit mondott:

— Nem akartam, hogy lednyom apja rovottmultu legyen.

A szemtelenség netovábbja

Egy elitelt sikkasztó körlevélben kéri a közön:égtől adósságainak kifizetését

Newyorkból jelentik: W. H. Anderson, az Anti-Saloon League-nak, a legnagyobb alkoholelleses egyesülésnek volt főtitkára, karácsonykor szabadult ki a Sing Singből, ahol hivatalában elkövetett csalás és okiratkamisítás miatt egy évet ült. Mindez nem tántorította el a prohibíciótól, amelynek továbbra is apostola akar maradni.

Az elitelt sikkasztó most körlevelekben fordult a nagyközönséghez, hogy 45.000 dollárra rugó adósságait fizessék ki, mert addig nem tudja munkájának szentelni magát anyagi miatt.

Az elmeorvosok Andersont teljesen épelméjűnek jelentették ki. Az adakozókat nem vizsgálták meg.

„Mi nem sirunk glicerín-könnyeket“

Beszélgés Dorothy Gish-sel, az örökké bánatos amerikai filmsillaggal

London, október

A Gish-nővérek, a mozgókép legfinomabb starjai, az elmúlt héten Európába érkeztek. A kékszemű, halványszőke Lillian Berlinben, az Ufa stúdióban játsza az új német rekordfilm, a Faust Margitját. Dorothy, a fiatalabbik Gish pedig jövő héten kezdi meg a nagy angol film, a Nell Gwynne női főszerepének felvételét.

Dorothy Gish, anilyen a filmen, olyan a magánéletben is. Visszavonulva él. Nem szereti a reklámot, ellensége minden feltűnésnek, szenzációhajásznak. Édesanyjával érkezett Londonba, nem bérelt különvonatot, mint Pearl White, nem nyilatkozta egyen az újságírókat. A Carltonban, London egyik legelőkelőbb szállodájában lakik. Egész nap a műteremben dolgozik. Nyilvános szereplése mindössze annyi, hogy néha a Carlton csöndes, finom, igen előkelő éttermében fogyasztja el vacsoráját. Ugyan az édesanyja oldalán, mint egy illedelmes kislány, akit nem érdekelnek a irakos urak, a meztelen hölgyek, szerepe már a szobájában lenni, játszani szép, nagy hajszabával. Milyen egyszerű a ruhája. Semmi dísz. Sima fekete selyem ruha. Az arca hófehér, hosszú arany haját kontyban feltűzve viseli.

Nem akar nyilatkozni, interjút adni. Kedvesen tiltakozik:

— Nem szeretem az újságírókat. Nem érdelem meg, hogy reklámot csinálnak, na meg aztán fölösleges is. Amerikai kollégáim meggyűlölték velem a hírlapírókat. Rettentős emberek. Üldöznek, nem hagynak élni minket, szegény szerencsétlen filmszínésznőket. Mindenáron szenzációt akarnak. Ha nem akad, kitalálnak valamit.

Megkérem Dorothy Gisht, hogy tegyen próbát egy kontinensbeli újságíróval, megnyugtatom: nem akarok szenzációt, csak beszélgetni, megismerni.

— Hát kérem, — mondja — és nem nagy kedvvel, de mesélni kezd:

— Mindig igyekeztem különválasztani a színésznőt az urlaszontól. Én a magánéletemben Missis James Rennie vagyok, az ismert amerikai színész felesége. Boldog vagyok, hogy nem a reklámnak köszönhetem sikereimet. A mozgó vásznan kell megmutatni, hogy mit tudunk és nem a pletykák terjesztésénél a magánéletemben. Most vagyok másodízben Angliában. A háború alatt már játszottam Londonban. Most örömmel jöttem Európába, angol filmen szerepelni, mert szeretem az angolokat. Mindig úgy érzem, hogy egyek vagyunk. Szeretek történelmi filmekben játszani és nem kedvelem a szerelmi drámákat. Az igazi művészet, egyszerű eszközökkel hatni, trükkök helyett szívvel játszani. Sem én, sem Lillian nem sirunk glicerín-könnyeket. Szívünk zokog, ha könnycsepp csillog szemünkben. Nálunk a szomorúság, a csöndes méla bánat, nem üzleti trükk, nem népszerűség-hajászás. Nem szeretem a trükkös mozi-színészeket. Mary Pickford Douglas Fairbanks Pearl White szokásait, mozdulatait már minden gyerek ismert. Én Adolphe Menjout szeretem, vagy Rodolpha Valentínót. Ők nem játszanak mindig egy hurron. Változatosak, szórakoztatók.

Bubírizurás, puderezett arc, husos szája, nagyon csinos, de már idősebb, tipikus amerikai hölgy, a Gish mama is megszólal most:

— Bizony az én lányaim nagyon konzervatívok. Én bubírizurát viselek, ők kontyba tűzik a hajukat. Szeretem a mondain életet, ők pedig a csend barátai.

Dorothy Gish elmosolyodik.

— Ugy-e nagyon unalmas mindaz, amit elmeséltem. Haragszik, hogy nem töltöm tele valótlan, beteges hiszagtól sugalmazott mesékkel.

Igazat adok a Két árva felejtethetően

Dorothyjának és kérem, mesélni valamit az életéről:

— Daytonban, Ohio államban születtem. Huszonhét éves vagyok. Lillian nővérem szombaton lesz harminc esztendő. Ő még nem ment férjhez. Én már évek óta asszony vagyok. 1912-ben, mikor a film még gyermek cipőkben járt, a biograph korában ismerkedtem meg a színészelettel. Tizenégy éves koromban városról-városra vándoroltunk. Lillianal és játszottunk mindenféle színpadokon. Grillithnek köszönhetünk mindent. Ő a mi legjobb barátunk, rendezőnk, mesterünk, második apánk. Ő fedezett fel minket és mi ma is mindig tőle kérünk tanácsot, hogy mit tegyünk, mit

játszunk. Nem szeretem a táncot, de jól esik látni más emberek arcán a boldog mosolyt. A jazz-band megfájdítja a fülem. Kedvenc hangszerelem a gordonka, ez az örökké siró, mindig bánatos méla muzsika. Az arcomat csak a stúdióban festem. Feltűnő, tudivatos ruhákat nem viselek. Én már csak olyan szomorú »árva« vagyok. — bucsuzik Dorothy Gish. A jazz vad, bolond muzsikát ordít. A brutális, izmos Amerika legfinomabb lánya, ábrándos Csipkerózsika, belekarol anyjába, a mondain amerikai nőbe, kinek friss a szeme, ideges a szája. Senki sem ismeri fel, csak a portás hajol meg mélyen, mikor a liftbe száll. JOGI UJON

Az osztrák kormány szolidaritást vállalt Mataja külügyminiszterrel

A keddi parlamenti botrány elmérgesítette a helyzetet az ausztriai pártok közt

Bécsből jelentik: Részleges kormányválság vagy legalább külügyminisztériumválság fenyegeti a kabinetet a nemzeti tanács keddi ülésén lezajlott botrányok következtében, amelyeknek során a szociáldemokraták és Mataja külügyminiszter között rendkívül éles összeütközés történt. A botrány miatt az ülést félbe kellett szakítani és a nemzeti tanács elnöke konferenciára hívta össze a pártok elnökeit, de hiába tárgyaltak harmadfél órán át, nem tudtak megegyezni s azzal az elvi kijelentéssel végződött a tanácskozás, hogy a kormány dolga ezt az ellentétet tisztázni s állást kell foglalnia, hogy vajjon szolidaritás-e a külügyminiszterrel.

A minisztériumtanács még kedden későn este összeült és szolidaritást vállalt Mataja külügyminiszterrel, úgy, hogy a helyzet még bonyolultabb lett. A szerda reggeli sajtó majdnem kivétel nélkül a külügyminisztert okolja a kínos botrány kitöréseért, még a Neue Freie Presse is, amely panaszkodik, hogy Mataja sohasem

találja el a megfelelő hangot és formát. A N. W. Tagblatt Mataja külügyminisztert és Vougojn szövetségi hadügyminisztert a szociáldemokrácia vörös posztójának nevezi, az Arbeiterzeitung pedig így ír:

— Mataja ur tegnap nem első alkalommal vetett szelet és aratot vihart. Még mielőtt miniszter volt, tudta róla mindenki, hogy fegyelmezetlen ember, akinek túlaradó szenvedélyessége, kolerikus neuraszténiája a parlamentben botrányokra vezet, sőt néha talán az alkohol is dolgozik benne. A keresztényszocialisták ennek ellenére éppen őt állították a köztársaság diplomáciájának élére. Már magában véve az is szegény, hogy a köztársaság ezt az embert a külügyek élén türi, hiszen köztudomású, hogy társa az ügyvédi irodában nagyon sokféle üzletet köt és nyílt titok, hogy ő maga a bajor és a magyar monarchisták összeesküvésében részes, áthatolhatatlan intrikáival pedig az egész német birodalom gyanuját magára vonta.

A délbácskai radikálisok elvetik a kormány gazdasági és pénzügyi politikáját

A pénzügyminiszter szerint azért súlyosak a Vajdaságban az adóterhek, mert a vajdaságiak nem fizetnek rendszeresen adót — Az adók tönkreteszik a termelőket — „Az agrárreform és földosztás eddigi módja hibás” — „Szerbiai dobrovoljacnak ne adjanak több földet” — „A vámtarifa csak arra jó, hogy a kisgazdákat tönkre tegye” — A pénzügyminiszter részletfizetési kedvezményt ígért az adóhátralékosoknak

A délbánati radikálpárt most tartotta meg évi konferenciáját Pancsevön Suvakovic Lázár képviselő, az agrárreformminisztérium helyettes államtitkárának elnöklése alatt.

A konferencián megjelent Stojadinovic Milán pénzügyminiszter is, aki beszámolót tartott. Beszámolójában ismertette Stojadinovic pénzügyminiszter a politikai helyzetet. Elmondotta a miniszter, hogy a radikálisok és a Radics-párt közötti megegyezés gazdasági érdek és parlamentáris szükséglet volt, melyet a választások folytán bálított helyzet, továbbá Pribicevic és pártjának magatartása és végül az a körülmény, hogy a Radics-párt csaknem teljesen elfogadta a radikálpárt programját, tehát szükségessé és lehetővé. Egyenként véget kellett vetni a politikai harcoktól meddővé tett parlamenti működés lehetetlenségének. Ami a Radics-párt vajdasági próbálkozásait illeti, arra vonatkozólag azonban ki kell jelentenie, hogy a Vajdaság szerb és itt a horvátoknak nincsen keresni valójuk. A Vajdaságban élő nemzeti-

ségek pedig nézete szerint a kormányzópartban megtalálhatják nemzeti kulturájuk biztosítását, ha lojális és megbízható polgároknak bizonyulnak.

Ezután Dimics képviselő fejtegette részletesen a vajdasági adózási rendszer hibáit és súlyos terhet. Kimutatta, hogy a Vajdaságban a gazdák 25 féle adót fizetnek, mely őket teljesen tönkre teszi. Felkérte a pénzügyminisztert, hasson oda, hogy az országban az adórendszer egyszerűsítésére tegyen lépéseket s hogy az adóhátralékosok részletekben lehessen törleszteni.

Stojadinovic pénzügyminiszter válaszában elismerte, hogy az adóterhek a Vajdaságban súlyosak. Ez a helyzet két körülménynek tudható be. Egyik az, hogy a Vajdaságban még ma is a magyar adótörvények vannak érvényben és ezek hozták be a sok különféle adót. Azután ezeket az adókat éveken keresztül nem fizették rendszeresen, holott az állam többi tartományaiban rendszeresen fizették az adókat. Így pl. 1921-ben a Vajdaságból folyt be a legkeve-

sebb adó. Hozzájárult ehhez még az is, hogy az átalakulás után a régi magyar tisztviselőket el kellett bocsátani s még ma sem tudták őket teljesen pótolni, úgyhogy ma is vannak adóhivatalok, melyeknek nincs főnöke. Lassanként azonban e hiányokat pótolni fogják, az új adótörvény pedig már készen is van. Addig is utasítást fog adni a részletfizetések engedélyezésére.

Ezután Suvakovic Lázár beszélt az agrárreform kérdéséről. Kijelentette, hogy az agrárreform és a földosztás eddigi módjai mind elhibáztak. Ezeket feltétlenül változtatni kell, mert az eddigi rendszerrel tönkretették a Vajdaság földműves lakosságát és a vajdasági községeket s nagy kárt okoztak a termelésben is. Helytelen, hogy olyanoknak is adtak földet, akik soha földműves munkával nem foglalkoztak s ahhoz nem is értenek. Helytelen, hogy olyan szerbiai dobrovoljacoknak is adtak a Vajdaságban földet, akik még ma sem akarnak idejönni s a földet vagy parlagon hevertetik, vagy tovább adják. A Vajdaságban kolonizációs célra elég földet kaptak a szerbiai dobrovoljacok. Ezután elsősorban a vajdasági dobrovoljacok és földtelen parasztság igényeit kell kielégíteni, azután pedig a Magyarországról már eddig ide optált s még esetleg ezután ide optáló szerbeket. Olyanoknak pedig, akik nem hivatásos földművelők és gazdák, egyáltalán nem szabad földet adni.

Sakovljevic vámfőnök szólt fel ezután és a vámtarifákról beszélt. Főként azt hangsúlyozta, hogy a mezőgazdasági gépek és a közszükségleti cikkek behozatali vámját kell jelentékenyen lecsökkenteni, hogy könnyebbé és olcsóbbá tegyék a termelést és megkönnyítsék a megélhetést, mert ma a vámtarifa csak arra szolgál, hogy tönkre tegye a kisgazdatársadalmat.

Végül még a Pancsevő—Beograd közötti hidról tárgyaltak, melyre vonatkozólag a pénzügyminiszter megjegyezte, hogy ennek építése már elhatározott dolog.

Helyreigazító közlemény

Kaptuk a következő levelet: »Bácsmegyei Napló« szerkesztőségének Szubotica.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! B. lapjának f. hó 10-én kelt 272. számában »Francia művésznő kalandja a szuboticei Bárányszállóban« című cikk folytán tisztelettel kérem: hogy azt a sajtótörvény 26., 27. és 28. szakaszai értelmében kiigazítsam sziveskedjék.

Nem igaz, mintha én valamilyen mérenyületet elkövetni, bárkit is megbántani, avagy bármilyen botrányt kiprovolkálni akartam; hogy a szóbanforgó nővel szemben a fent íelt cikkben felhozottak szerint viselkedtem; hogy bárkinek is a szobájában bent lettem volna s ott valakivel is dulakodtam; s nem igaz, hogy engem az ügyeletes rendőrkapitány kihallgatott, vagy hogy ellenem eljárás megindult. Valamint az sem igaz, hogy én a hivatalos működésem alatt jogtalanul gyűjtöttem különféle célokra adományokat. Vagyis az egész cikk talizott s nem fedt a valóságot.

Tény az, amint az említett demontálásból is kitérnek, hogy az illető nő, mivel az a szálló lejárata melletti egyik szobából majdnem éjfélkor, éppen akkor, amikor arra haladtam, kiszökött s feltűnő gyorsasággal továbbment, érthető kíváncsisággal megnéztem, hogy kicsoda. Mivel az illető idegen volt s a szálló viszonyait nem ismerte, természetesen: hogy a véletlen esetet félreértette, amiből a helyzet megmagyarázásáig pillanatnyi zavar támadt.

Szubotica, 1925 okt. 12.

Populics Pavle nyug. áll. anyak. hiv. főnök

HIREK

Saljapin és a rabbi

Hiszek Michel Angelóban, hiszek Rembrandtban, hiszek Velasquezban.

Shav: Orvosok.

Háromezer d'ár Saljapinnak egy esté e akkor, amikor az emberek ezrei és ezrei nyomorognak, amikor az inszgeseknek, a vegyeknek, árváknak, munkátlannak nincs betető falatjuk! Fischer Gyula dr. budapesti főrabbinak a Bácsmegyei Naplóban közölt beszédéből.

A pap megmérte az énekes hangját a szószék mérlegén és könnyűnek találta azt. A rabbi föltette a kérdést: szabad-e a művészek kétszázmillió koronát keresni egy este, amikor a hajléktalanok nem tudják, hogy hol ébrednek fel holnap és lesz-e egy darab kenyérük? Ésaia haragja. Savonarola a zsinagógában. A rabbi kérdezett. Kérdezni könnyebb, mint válaszolni.

Az egyházi férfiú fölmérte a művészetet a nyomorúsággal. Mindkettő nagy. Sőt. Tovább megyünk a rabbinál. Ő azt mondja: Saljapin minden este kétszázmilliót kap, míg mások nyomorognak. Fel kell világosítanunk a főtisztelő urat. Saljapin, ez az Istentől megáldott profán kántor, nem minden este kap kétszázmilliót. Lehet, hogy vannak esték, amikor ennél is többet, viszont más estéken semmit, mert vannak esték (milyen kár!), amikor Saljapin nem énekel. Az énekes nem minden este énekel, de a koldus minden este koldus és az árva minden este árva. Vannak esték, amikor ő, Saljapin, pihen, de olyan este nincs, amikor ő, a koldusok és az árvák, ne folytatnák mesterségüket.

Viszont ez nem dönti el a problémát. És talán az sem, hogy koldusok mindig vannak bővíben, viszont Saljapin, boldogság, ha száz esztendőben egyszer. Cnikusan: a nyomornak nincs ritkasági értéke, a nagy művészek igen.

Ezzel szemben tudnia kell a főtisztelő urnak, hogy nem csak a nagy énekest fizetik meg. A nagy sebész is, aki kiénekel egy vakbelet a hasüregből, a nagy ügyvéd is, aki kiénekel az ellenfél zsebéből a vagyont. Van ügyvéd, aki egy pörben többet zsebel háromezer dollárnál. Igen az ügyvédi mesterségnek is vannak Saljapinjai. Van jogász belcanto, amelynek eredménye: árvák, akiknek bizony nem telik nem hogy egy Saljapin-koncertre, de még egy fiatal kenyerre sem. Egy Saljapin-áriától még senkinek veszítette el sem életét, amit nem mondhatunk minden operációról, sem apai örökséget, amit nem mondhatunk el minden pörrel... És én mély tisztelettel megkérdem a főrabbi urat, melyik szombat predikált ő az ügyvédi basszisták ellen.

De nem csak sebész és nem csak ügyvéd Saljapinok vannak, hanem börze Saljapinok is. Volt tőzsdés, aki egy délelőtt többet keresett, mint Saljapin tizenkét estén át. Talán megemlégték az ő nevét is a templomban, csak nem tudom hogyan? Mint korunk bűncinek szimbólumát vagy nagy ünnepen mint jótékony adakozót, csak azért, mert a harácsmilliókból nagy kegyesen snóderolt néhány fillért.

A Mediciek korában sem. Mediciek! Papok! Giovanni Medici bíboros, a későbbi X. Leó pápa, nem helyezkedett oly puritán szigorral szembe a művészettel, mint testvére az Egyisten imádatában: Fischer Gyula, Michel Angelo, Rafael Bramante patrónusa, bizony a harmincezer dollárokat sem sajnálták a művésztől és a művészekről (igaz, hogy ki is predikálta őt Luther Wittenbergben, különül, mint Fischer Saljapint a zsinagógában.) Fischer Gyula? II. Gyula! Művészek és mápártoló bíbor-

sok római udvara! Miket adtak ezek a bíborosok a művészeknek és ha adtak — volt nyilván mából is adniok.

Fejezzük be a hitvitát. Fischer Gyula nem középkori bíboros, Fischer Gyulának nemcsak nincsenek sem kincsei, sem esztétikai maga feledkezései de Fischer Gyulának van szíve és haragja (Ésaia örökség), ami fölér a szívvel. Saljapinnak jobb a hangja, de a rabbinak jobb a moralitása. És ha főtisztelő Fischer ur — ne vegye rossz néven — talán nem is érti meg Saljapint, de azt annál kitünőbbben megérti, hogy vannak korok, amelyekben Saljapin anakronizmus, amelyekben Saljapinnak — az Isten tartsa meg — nem volna szabad élnie, de amelyben ha — az Isten tartsa meg — mégis él, olcsóbban kellene élnie, magyarul: úgy, hogy művészetéből több embernek és olcsóbban jusson, mint ma. Egy Saljapin száz esztendőben egyszer ha van, de úgy látszik Saljapin és ez a mostani száz esztendő rosszul találkoztak, amit nem mernek mondani, ha a mostani száz esztendőre és Fischer főrabbi urra gondolok.

Saljapin egy van. Rabbi sok van. De koldus még több van, özvegy, árva és munkanélküli. Elájult nézőtér a színházban. De: özvegyek, árvák — őket nem szabad elfelejteni. Saljapin elmegy, özvegyek és árvák maradnak. Saljapin-est egy van, özvegy-est, árva-est sok van. Minden este — özvegy-est, minden este — árva-est. Özvegyek, árvák minden este vendégszerepelnek a világ minden birodalmában és a világ minden városában. Ők nem pihennek és nem szünetelnek: énekelik — koldusok éneke — örökké szól. Micsoda kórus! És mennyivel mélyebben hajlonganak, mint a művész. Saljapin rosszul született be ebbe az évszázadba, ők jól. Mert minden évszázad az övék, minden nap és minden este. Özvegyeké, árváké.

A rabbi nem ért a művészethez. Nincs, nincs, nincs igaza a rabbinak! És én, ha megkérdem, én... én... én a rabbi-val szavazok.

Fischert választom, nem Saljapint. (I. I.)

— Radics István csütörtökön Beogradba érkezik: Beogradból jelentik: Csütörtökre várják Radics István Beogradba érkezését, amely nagyban hozzá fog járulni a politikai helyzet tisztázásához. Politikai körökben egyébként nagy feltűnést keltett, hogy Radics Pavle szerdán este több mint máfél óras tanácskozást folytatott Nincsiés Momcsilló dr. külügyminiszterrel. Az újságírók kérdésére Radics Pavle csak annyit volt hajlandó mondani, hogy barátságos megbeszélés volt a külügyminiszterrel.

— Affér a sarajevói érsek személye körül. Beogradból jelentik: A beogradi lapok éles támadást intéznek Sarics sarajevói érsek ellen, aki a római teológiai intézetből állítólag eltávolította Alekszandar király arcképét. Az ügyben az újságírók kérdést intéztek Trifunovics Misa vallásügyi miniszterhez, aki kijelentette, hogy a kormány nem foglalkozott még az ügygel.

— Elsodrott hidak. Rómából jelentik: A rettenetes vihar, amely már napok óta dühöng, úgy megdagasztotta a Ponza-folyót, hogy a kalábriai Reggio-ban, a Calauraro felé vezető vasútvonal mentén a vashidat tizennégy méter hosszúságban elsodorta. Közvetlen ekkor érkezett oda a vonat, amelynek mozdonya és egy személykocsija lezuhan a megáradt folyóba. Tizenöt utas eltűnt, tíz súlyosan megsebesült. Egy másik hid, amely Santa Chatharina és Guardavalla között volt, szintén összedőlt. Egy segélyvonat mozdonya a hullámok közé zuhant. Még egy harmadik pusztulásról is érkezett hír.

— Stresemannról beszélőfilmet készítették. Berlinből jelentik: Stresemann német külügyminiszter nagy beszédet mondott a berlini mozgófényképi és fényképi vásár megnyitására. Ezt az alkalmat egy zürichi cég arra használta fel, hogy filmakusztikát felvételeit készített Stresemannról. A felvétel a külügyminisztérium Wilhelmstrassei palotájának parkjában történt. Néhány óra múlva már játszották a képet, a közönség tisztán és világosan hallotta a beszédet, a miniszter alakja pedig háromszoros életnagyságban jelent meg a vásznon.

— November 15-én választ Csehszlovákia. Prágából jelentik: A parlament ülésén elfogadták a választójogi reformról szóló törvényjavaslatot, rövidített eljárással egyszerre mindkét olvasásban. Ezzel kudarcot vallott a cseh nemzeti szocialisták terve, akik második olvasásban csak akkor szavazták volna meg a javaslatot, ha közben elkészült volna az állami alkalmazottak fizetésrendezéséről szóló javaslat. Az események általában rohamosan haladnak a vég felé, a parlament napjai meg vannak számlálva és a választójogi reform vitája már általános részvétlenség jegyében folyt le. Svehia miniszterelnök visszatért Kistapolcsányból Prágába és a folyosón elterjedt hírek szerint állítólag magával hozta a köztársaság elnökének aláírásával ellátott felosztató dekrétumokat, amelyeket október 17-én vagy 18-án tesznek közzé. A választások napját november 15-ikére tűzték ki.

— A pajkosság áldozata. Adáról jelentik: Seből János, kilenc éves adai tanuló szerdán egy előtte rohanó kocsi kapaszokott. Egyszerre azonban megcsuszott és a kocsi kerekei alá került, amelyel összerúgták Koponya-csonttörést szenvedett, többszínűleg szemvilágát is elveszti. A szentai kórházban ápolják.

— Menetrend-változás. A szubotcai vasutigazgatóság rendelkezése folytán október 16-ikától kezdve a Szubotca és Horgos közt közlekedő 8123. és 8124. számú személyvonatok megszűnnek és helyettük a 8127. és 8128. számú személyvonatokat helyezik forgalomba. A 8127. számú vonat indul Szubotcáról 18 óra 20 perckor, Horgosra érkezik 19 óra 5 perckor, innen azonnal tovább megy Kamaráserdőre, ahova 19 óra 11 perckor érkezik meg. A 8128. számú személyvonat Kamaráserdőről 19 óra 12 perckor, Horgosról pedig 19 óra 44 perckor indul és Szubotcára 20 óra 28 perckor érkezik. Ugyancsak október 26-ikától kezdve helyi vonatjáratot indítanak Horgos és Kamaráserdő között. A vonat Horgosról indul 6 óra 5 perckor és Kamaráserdőre 6 óra 9 perckor érkezik, Kamaráserdőről érkezik 6 óra 16 perckor. Ezeknek a vonatoknak Horgoson csatlakozásuk lesz a szubotcai, szentai, sztarakanizsai vonatokhoz.

— Az osztrák főbiztos szolgálja öngyilkos lett. Bécsből jelentik: Zimmermann főbiztos szolgálja, Wollmann Lipót — akinek felmondott a gazdája — öngyilkosságot követett el. A felmondás nem azért történt, mert elégedetlenek voltak vele, hanem mert Zimmermann személyzetét csökkentik. Zimmermann ugyanis a legutóbbi genfi határozat értelmében nem köteles Bécsben lakni.

— Borzalmas hajókatasztrófa. Eau-Galliból jelentik: Egy kirándulójáró a part közelében, fordulát közben megfeneklett. A hajó fedélzetén lévő huszonöt ember közül tíz gyermek. Több utas eltűnt. A tenger erős hullámzása megnehezítette a mentési munkálatokat. Több hajótörött, akit a hullámzás a sziklákhöz csapott, megbalt.

— A német evangélikus egyházkerület konventje. Noviszadról jelentik: A jugoszláviai németajku evangélikus egyházkerület Wagner Gusztáv elnökletével a noviszadi evangélikus templomban tartotta meg ezévi konventjét, amelyen az egyházkerület valamennyi egyházközösgének delegáltjai képviseltették magukat. A napirenden az egyház folyó ügyei is szerepeltek. Elhatározták, hogy a konvent az egyházszabályzatok kidolgozására legközelebb újból összeül és azoknak megalkotása után megválasztja az egyházi főgondnokot, miután ez a tisztség ezidőszerint csak ideiglenesen van betöltve. Az új szabályzatot tervezik, hogy a jugoszláviai evangélikus egyházakat három egyházkerületre osztják és pedig nyugati- és keleti német, valamint szlovák egyházkerületre, amelyeknek egy konzisztórium lesz a felletes hatóságuk.

— Felgyógyult a sentai családi dráma hőse. Szentáról jelentik: Pecárszki Szilvák cipész, aki augusztus 19-ikén feleségére és sógorfőjére, Vukovics Milicára rálőtt családi perpatvarból kifolyólag s azután öngyilkosságot kísérelt meg, eddig a szentai kórházban kezelték. Állapota annyira javult, hogy szerdán beszállították a subotcai ügyészség fogházába.

— A vérengző bockoros. Szentáról jelentik: Szitárics János bockoros kedden este kilenc óra tájban a Tóparton gyanútlanul sétáló Takács Jánost, régi haragosit, beürolt orvul megtámadta és mielőtt védekezhett volna Takács, bicskjával nagy szurast ejtett rajta. Egy szurás a kabátját hasította fel, egy a gerincoszlopát, egy a hasfalát és egy a lágyékát érte. Szitárics megszőkött, a rendőrség nyomozza. Takácsot pedig a mentők szállították életveszélyes sebesülésével a kórházba.

— Leszállították Jóczius Fedor gyilkosainak büntetését. Emlékezetes még, hogy mult évi október 28-án éjjel két órakor egy noviszadi repülőtisztékbl álló csoport és Jóczius Fedor noviszadi joghallgató közt a Szabadságtéren tetleges összeütközés támadt, amelynek folyamán Hauer Hinko és Hübel Hinko főhadnagyk kardjukkal halálos csapást mértek a szerencsétlen jogász fejére, aki másnap délelőn sebeibe belehalt, anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna. A beogradi katonai bíróság szeptember 9-én tárgyalta a két tiszt bűnügyét és őket három-három évi fegyházra ítélte. Hétfőn tárgyalta a katonai legfelsőbb bíróság a két főhadnagy felebbezését, melynek részben helyt adott és a büntetést tíz-tíz havi fegyházra szállította le. Hauer és Hübel főhadnagyk a vizsgálati fogsággal letöltötték a büntetésüket és szabadlábra kerülnek. A legfelsőbb katonai bíróság jogerős ítélete még nem érkezett le a petrovradini katonai bírósághoz és csak annak megérkezése után helyezik szabadlábra a letartóztatásban lévő tiszteket.

— A szörmekereskedés tolvaja. Noviszadról jelentik: Róth Sándor és Róth Emil szörmekereskedők feljelentést tettek a rendőrségnek, hogy ismeretlen tettes nagyobb értékű szörmearut lopott el üzletükből. A rendőrség a tolvajt letartóztatta Tomics Szevánn és Rusinovic Toma noviszadi lakosok személyében, akiket azonban a vizsgálóbíró, miután a károsultak visszavonták feljelentésüket, szabadlábra helyezte.

— A szubotcai önálló iparos betegsegélyező egyesület értesíti tisztelt tagjait, hogy dr. Hósz Imre urat orvosává választotta, aki f. hó 15-től kezdődőleg lakásán, II. kör Djurdjevka (volt Gábor), ucca 13. sz. alatt délelőtt 8-10-ig, délután 3-5-ig rendel. Telefon 674.

— Hivatalos szemle a noviszadi ügyészség fogházában. Noviszadról jelentik: Dr. Jóczius Milorád főügyész, Nikolics György főügyészségi számvevő kíséretében megvizsgálta a noviszadi ügyészség fogházát. Minden foglyot meghallgatott és a panaszokat feljegyezte.

Megtalálták a meggyilkolt Sprenger ruháit. Rómából jelentik: A piacenzai erdőben megtalálták Sprenger Luzerni kereskedelmi utazó kifűrtett kizárkáját és ruhadarabjait. A ruházat törrel át van szurkálva és vérforrasztos. Az a gyanu merült fel, hogy rablógyilkosság történt.

Valicskovic Miladin szülészeti könyve. Velicskovic-Szvinjarev Miladin, a noviszadi kórház női- és szülészeti osztályvezető főorvosának szülészeti könyve most hagyta el a sajtót. Az ötszázhat oldalas könyv, mely kétszázhusz képet is tartalmaz, feleleli az orvosi tudomány szülészeti ágának minden részletét. A kiváló orvos munkájánál különös tekintettel volt a nem szorbalku orvosokra, akik ebből a műből sajátíthatják el legjobban az orvosi kifejezések és megjelölések szerb terminológiáját. Velicskovic könyve nemcsak mint szakkönyv az első, amely szerb nyelven jelent meg, de orvostanhallgatóknak és gyakorló orvosoknak nélkülözhetetlen. Ez a kitűnő szakmunka a szülészeti legújabb és legmodernebb eredményeit ismerteti, melyek ily összefoglalásban az orvosi szakirodalomban más nyelven sincsenek eddig feldolgozva. A legújabb terapeutikus eljárásokat ismerteti a könyv. A pediatriáról külön fejezet szól, melyet dr. Jovanovic György, gyermekorvos specialista írt. A hatalmas kötetet kitűnő könyv a szerzőnél Noviszadon rendelhető meg.

Munkásfőiskolát csinálnak Bécsben a Hammer-kenyérgyár eladási árából. Bécsből jelentik: A szociáldemokrata pártvezetőség az *Arbeiterzeitung* közlése szerint elhatározta, hogy abból a pénzből, amely a párt nagy gyáruzemének, a Hammer-kenyérgyárnak eladásából folyt be, egy részt a szakszervezeti bizottságoknak utal át a szolidaritási alap növelésére, a fennmaradó részből pedig külön alapot létesít, amelynek jövedelmeiből a munkásság nevelésének költségeit fogják fedezni. Ez az alap arra fog szolgálni, hogy a munkások számára felsőiskolát létesítsenek, amely már a jövő év legelején megkezdheti működését. A főiskolán hat havi kiképző tanfolyamok lesznek, a tanulókat és tanulókat pedig a pártszervezet, a pártszervezetek és szövetkezetei fogják kijelölni. Ezt a munkásfőiskolát külön gondnokság fogja igazgatni, melyben a pártvezetőség, a szakszervezetek és a szövetkezetek lesznek képviselve.

Gyomor-, bél-, máj- és epebetegségek, valamint sárgaságban szenvedők a természetes »Ferenc József« keserűvizet teljes eredménnyel használják. Híres orvostanárok írják, hogy a *Ferenc József* víz hatásával rendkívül meg vannak elégedve. Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben.

Beogradban az Obilicéi Venac és Knez Mihajlova ulica 10. sarkán, a Ruski Car mellett világvárosias berendezésű falatozó-étterem nyílt meg, mindennemű bel- és külföldi italokkal és elsőrendű hazai és külföldi csemegékkel. Ez Beogradban az első ilyenül üzlet, amely berendezésével minden tekintetben megfelel a higiénia követelményeinek. Vezető: Trifun M. Marković, Hotel Srpska Krana volt igazgatója.

Dr. Abelsberg Pál, az orr-, fül- és torokbetegségek szakorvosa, visszaérkezett és rendelését újra megkezdte (Subotica, Pašičeva ulica 8.).

Mielőtt vásárolj légszűrőnyit, sörparátust és szállodaberendezést, kérjen árjegyzéket Braća Goldner légszűrőnyifabrikator- és rézarúgyárától Subotica, Juvovičeva 25.

Dr. Kosztolányi Árpád orvos rendeléskész: Trg Vojv. Putnika 4 (törvényszékkel szemben) gyermek, bel, női és egyéb betegeknek d. e. 9-11-ig, bőr és némi betegeknek d. u. 3-5-ig és este 7-8-ig. Sürgős esetekben bármikor. Telefon szám 525.

KINTORNA

A rabló az erdőben teljesen kifosztja áldozatát, aki dühösen méltatlankodik: — Nem szégyenli magát, az utolsó parág elvesz tőlem mindent! — Na hallja, mit gondol. — mondja a rabló — *mi rablók a levegőből élünk?*

A csodarabbihoz beállít egy asszony, akit az ura elhagyott. Meg akarja tudni a paptól, hogy a hűlen férj vissza fog-e térni? A samesz nem enged be a nő a rabbihoz, hanem leírja a kérdést egy darab papirosra és csak azt viszi be. Az asszony kint vár. Öt perc múlva visszajön a samesz és hozza az írásbeli választ:

— Vissza fog térni. Az asszony boldog. Amikor távozni akar, megállítja a sameszt.

— Hallgasson csak ide. — mondja neki — én megmondom magának egész őszintén: a férje nem fog magához visszatérni.

Az asszony roppant dühbe jön: — Mit beszél? A rabbi azt mondja, hogy vissza fog térni és maga, egy közönséges szolgáló kétkedni mer az ő szavában...?

— Nézze, — feleli a samesz — *a rabbi csak az irást látta magától, én azonban az arcot is...*

Fogorvosnál. — Várjon, — mondja a doktor a srófos székben ülő páciensnek — kihuzok még egy fogat. — De hiszen csak kilenc volt rossz... — Mindegy. *Szeretem a kerekszdmat.*

A bíró megkérdi a vádlottól: — Mikor ült utoljára? — Utoljára? — mondja az öreg rovtimultu — *hol van az még...*

KÖZGAZDASÁG

A boszniai faipar válsága

Az utóbbi időben a boszniai faipari vállalatok nagyrésze válságba jutott. A faiparosok egyesületének vasárnap tartott közgyűlésén a felszólalók a válság okaival foglalkozva arra a megállapításra jutottak, hogy a krízist elsősorban a dinár emelkedése idézte elő, amelynek következtében az árak — dinárban számítva — jelentősen emelkedtek, míg a termelési költségek emelkedtek. A másik oka a válságnak, hogy Olaszország, a boszniai fatermékek főfogyasztója, a lira esése folytán huszonöt százalékkal kevesebbet fizet, mint a múlt évben. Valamennyi faipari vállalat jelentékeny deficitel működik, mindamellett egy üzem sem szüntette meg be a munkát, mert Románia, amely az idén tultermelést tudott kimutatni, a lei stabilizáltsága folytán előnyös ajánlatokat tesz a külföldnek és félo, hogy a jugoszláv piacot is elárasszta árúival.

A boszniai fagegmunkáló gyárak, amelyek tudvalevőleg legmodernebb és legtermékenyebb üzemek Jugoszláviának, ma már nem bírják a románok által kifejtett nagy versenyt. Az egész boszniai faipar válság előtt áll, amit azonban a vasúti díjszabás leszállítása részben megakadályozhat. A közlekedésügyi minisztérium az új vasúti szállítási díjszabályzatban ugyan adott némi szállítási kedvezményeket, ezek azonban nagyon jelentéktelenek.

A boszniai fagegmunkáló gyárak szövetségének vasárnapi rendkívül közgyűlésén határozati javaslatot hoztak és azt a kormány minden tagjának megküldik. A határozati javaslatban kéri a szociálpolitikai minisztériumtól a munkaidő tíz órára való felemelését, valamint az importált kész faárak vámjának felemelését. A szövetség ezenkívül kérte, hogy a nyers tölgyfa export-vámját teljesen töröljék el. A gyárosok szövetsége egyben megjegyezte, hogy ha a kormány rövid időn belül nem hajlandó

teljesíteni a határozati javaslatban foglalt kéréseket, úgy kénytelenek lesznek beszüntetni az üzemeket.

A faipar válsága nagy károkat okozna az ország gazdasági életében és körülbelül harmincezer munkás maradna munkanélkül a télen.

Rovar pusztítja a szental határban a vetést. Szentáról jelentik: Szentán még eddig teljesen ismeretlen *agrotis segetum* nevű rovar pusztítja a buza és rozsvetéseket. A rovar nagyon sok helyütt fellépett és nagy táblavetéseket is — százhusz holdnyi területen is — teljesen tökrített. A rovarok megjelenése után a vetés elfeketedik és olyan, mint ha leégett volna. A járási gazdasági felügyelő, Tarraszov Vaszilje, a gazdálknak szakszerű előadásokat tart a rovarok pusztításáról.

Rendelet a külföldi munkások tartózkodási engedélyéről. A szociálpolitikai minisztériumban, mint a Bácsmegyei Napló megírta, most készült annak a rendeletnek a tervezete, amely a külföldi munkásoknak az ország területén való tartózkodását szabályozza. A minisztérium most a rendelet kibocsátásáig ideiglenes utalást adott ki, amely úgy intézkedik, hogy azok a munkások, akik 1922 június tizenharmadika előtt már az ország területén tartózkodtak, nem kötelesek külön engedélyt kérni. Ezeket a munkásokat igazolvánnyal kell ellátni. A később érkezettek külön engedélyt kérhetnek, amelyet az inspekcia rada esetről-esetre bizonyos időre állít ki. Az utasítás már megérkezett a becskeréki inspekciójához.

Közvetlen telefonforgalom Bécs, Bécserék és Noviszad között. Velikibecskekről jelentik: Sztanoilovic Sándor a becskeréki kereskedelmi- és sportkamara titkára Zagrebban a postalgazgatóságnál azt kérte, hogy Bécseréket is kapcsolják be az osztrák-pécsi közvetlen telefonforgalomba. A postalgazgatóság ígéretet tett kamara kiküldöttének, hogy a kérést teljesíteni fogják és hasonló kedvezményben részesítik Noviszadot is.

TÖZSDE

A dinár külföldi árfolyamai

1925. október 14.

Zürich deviza 9.20.
Budapest deviza 1270—1274, valuta 1260—1274.
Prága deviza 60.05—60.55, valuta 60.225—60.725.
Berlin deviza 74.5—74.75 milliárd márka, valuta 73.9—74.1 milliárd márka.
Bécs valuta 1253—1259.
Newyork deviza 178.50.

Zürich, okt. 14. Zárlat: Beograd 9.20, Páris 23.425, London 251.15, Newyork 518.75, Brüsszel 23.60, Milánó 20.40, Amsterdam 208.40, Berlin 123.40, Bécs 0.007310, Szóia 3.775, Prága 15.35, Varsó 85, Budapest 0.007260, Bukarest 2.50.

Beograd, okt. 14. Zárlat: Páris 253, London 272, Newyork 56.10, Milánó 220, Berlin 13.39, Bécs 7.92, Prága 166.40, Budapest 7.88, Bukarest 27, Zürich 10.84.

Noviszadi terménytőzsde, okt. 14. Buza: 2½ vagon bácskai 245 dinár, 1 vagon bácskai 250 dinár, 3½ vagon 77 kilós 2 százalékos bácskai 250 dinár. Tengeri: 6 vagon bánáti 165 dinár, 1 vagon szerbiai, Beograd paritás 175 dinár, 3 vagon bácskai új 102.50 dinár, 5 vagon bácskai új 105 dinár, 3 vagon szerémi új 105 dinár, 6 vagon bácskai új decemberi, januári 117.50 dinár. Bab: 1 vagon bácskai fehér 205 dinár, 1 vagon ugyanaz, Szentá paritás 205 dinár, 2 vagon szerémi 1924. évi termés 145 dinár. Liszt: 1 vagon szerémi Ogg 400 dinár, 5 vagon bácskai 80 százalékos, Szubo-

tical paritás 305 dinár. Korpa: 1 vagon bácskai jutazsákban 120 dinár, 5 vagon bácskai decemberig januári új jutazsákban 125 dinár. Irányzat: bizonytalan.

Csikágól gabonatőzsde, okt. 13. Buza decemberre 143.73. Tengeri decemberre 75.875. Rozs decemberre 81.605.

Vizállás

Noviszadról jelentik: A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek ma állása a következő: Duna: Bezdán 155 (—8), Vukovár 176 (—4), Palánka 170 (—10), Noviszad 170 (—8), Zemun 175 (—15), Pancsevó 146 (—18), Orsova 231 (—16). Dráva: Marihor 90 (+5), Tereznopolje —32 (—23), Donji Miholjac 95 (+5), Oszijek 132 (+10). Száva: Zagreb —60 (—4), Sisaak 60 (—15), Jasenovac 238 (—22), Bród 249 (—18), Mitrovica 255 (—18), Beograd 97 (—17). Tisza: Szentá 72 (—16), Beceaj 78 (—12), Tipl 170 (—13). Kupa: Karlovac 52 (—6). Vrbas: Banja Luka 89 (—1). Bosna: Doboí 60 (—). Drina: Zvornik —18 (—). Morava: Csuprija 38 (—3).

ÉNGYOMORRA
SCHMIDTHAUER
VILÁGHÍRŰ
Lemándi
KESERŰVIZE
biztosítja a jó étvágyat, kellemes közérzést és munkakedvet.

DROTKÖTELEKET!
szívetit és csapaz rézhuzalokat,
szólámpaszínókat, antenadrótokat, ólomká-
be eket elsőrendű minőségben, jutányos áron
szállít a Noviszadi Kébelgyár (Radnička ul. 2.)
• telefon: 121. • 44

Egészség és boldogság!

mama és gyermeke a tisztaság üdítő érzetében, frissességtől sugározva, ápolva és gondozva. Örömteli egészség nevetve mutatja a ragyogó foggyöngyöket.

A Kalodont fogkrém mindennapi használata a legbiztosabb módja, hogy fogaink épségét és szépségét megőrizzük.

KRALJA ALEKSANDRA

utcaból nyílik a Paja Dobanovackog utca és ott van a legújabb divatlap szerint készült KOSZTUM, KÖPPENY, BUNDA stb., stb., a legújabb áron, ARRÓL MEGGYŐZŐDNETIK MINDENKI

NYILTÉR.

Hirdetmény

Deutsch Sándor adai kereskedő csődönkívüli kényszerjegyzési ügyében a suboticiai krt. törvényszéknek G. 1044/1925. sz. végzése alapján Adán a község házában 1925. évi október hó 20-án d. e. 9 órakor készpénzfizetés mellett el lesznek adva nyilvános árverés útján nevezett cégnek tulajdonát képezett rőfös árúk.

Ada, 1925. évi október hó 10-én.

Dr. Wolff Béla ügyvéd
vagyonkezelő

6866

Stečaj

Poglavarstvo opštine Mola ovim raspisuje stečaj za nabavku 16. (šesnaest) pari zimskog redarskog odela.

Pismene ponude imajuse dostaviti ovom poglavarstvu najkasnije do 21. oktobra 1925. god., pošto će se istog dana i dražba održati u opšt. zgradi.

U Molu, 12. okt. 1925.

Sava Salaj
beležnik

Milan Radivojčević
knez

Pályázat

A Sombori Izraelita Hitközség pályázatot hirdet egy kántori állásra.

Pályázótól megkívántatik: Kellemes jó hang, zenei képzettség, hogy sohet ubodek vekave legyen, akinek 3 elismert rabbitól van megfelelő képesítvénye (kebile).

Javadalmazás: Havi 3500 dinár készpénz illetmény, természetbeni lakás, fél sechita és a szokásos mellékjövödelmek. Az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázók felhivatnak, hogy pályázati kérvényüket az életkor, családi állapot és eddigi működésük megjelölésével a Sombori Izraelita Hitközség Elnökségéhez legkésőbb október hó 25-ig küldjék be.

Utiköltsége csak a meghívottnak térítetik meg.

Török Sámuel
hitk. jegyző

Wamoscher Andor
hitk. elnök.

Uri család keres

bonnet vagy gyermekkorandozónót

3 éves leánykához és husz hónapos fiúcskához. Csak németül szépen beszélők küldjék lehetőleg, arképes ajánlataikat, melyeket Singer E. könyvkereskedése Vršac Princ Georg Plac továbbít.

Gombos és Ilgen

építkezési anyagok
kereskedése
Subotica, Sokolska ul.
(Gombkötő) 17.

Raktáron tartanak különböző építkezési anyagokat:

1a. hófehér darabos felsőgallai meszet, beocsini portland cementet, kátrány-papírt, szigetelő lemezt stb. valamint 1a. rostált búkkfa-szenet, kovács-szenet és kovács szurkot, kokszot, aprított és hasáb tüzfát, chamott lisztet és chamott téglát, tavotta zsirt nagyban és kicsinyben.

Virágcserepet

bármily nagyságban és mennyiségben.

Viszonteladóknak és építésznek érdekeztetvény.

8619

Supr.

FARKAS ANDRÁS
KÁRPITOS - DISZITÓ
tapétázási vállalat

SUBOTICA

Cara Dušana ulica 5. szám
Vass Adám mellett

MICHLER és GLAS

uri- és divatszabók
Subotica, Skotus Vitor 5.
Ajánlják a legújabb őszi és téli angol szövet új ujdonságait, amelyek nagy választékban állnak raktáron.

8400

WEITZENFELD és TÁRSA

Alapítva: 1902. Subotica Telefon: 190 sz.

Távíratcím: Kenderipar. Iroda: Városi bérpalota.
Telep: Sentaí put.

Mindenféle zsák, zsinagáru, tömlő és hevederek

PONYVA ÚJ ÉS HASZNÁLT PONYVAKÖLCSÖN

Butorszövetek szőnyegek és az összes kárpitos cikkek gyári áron beszerezhetők.

Elegáns hölgyek nem viselnek más anyagot, mint

Les Tissus A.G.B

melyből az őszi toilettekre ajánljuk a Crepe Banjot, mint a legelőkelőbb selymet.

Eladás csak nagyban!

ZAGREB, JELAČIĆEV TRG 20/III. — TELEFON 6—99.

SPIRA HERMAN VEL.-BEČKEREK

ALEKSANDROVA (F5) UL., SAROKÜZLET

A házi- és ipari használatra kitűnően bevált világhírű „PFAFF VARRÓGÉPEK” képviselője. Különösen híresek a Pfaff-féle bal- és jobbkaros varrógépek cipészek és kalapkészítők részére továbbá SZABÓGÉPEK. — EREDETI GYÁRI ÁRAK.

7836

AKÁCFA KOMLÓRUDAKAT

7 és 8 métereseket minden vastagságban franco vagon

Indjija és franco erdő, Indjijánál eladnak

Holzindustrie Ges. és Wolf Samu és Fia cégek Novisad

8491

Üzletfelosztás folytán nagy kiárusítás rendezünk eddig még nem hallott olcsó árakon

140 cm. széles divatszövet — — — D. 55—
140 „ „ férfikabáttra double szövet D. 85—
140 „ „ kabát posztó minden színben D. 90—
140 „ „ ruhaszövet — — — D. 48—
jó minőségű krep de chine — — — D. 84—
legfinomabb fehérnemű crep de chine — D. 100—
100 cm. széles pongis selyem minden színben D. 68—
1-a vászon — — — — — D. 12—
barchendok és flanelok — — — — D. 17—
legjobb minőségű cseh festők és kanavász D. 1250
selyem kendők dus választékban — — D. 60—
Azonkívül az itt fel nem sorolható árukat beszerzési áron alul kiárusítjuk.

Réti i Drug, Rudićeva ul. 3
(Streisinger bőrkereskedés mellett)

Művirág-gyár

mely 20 éve áll fenn, Jugoszlávia egyik legnagyobb városában, nagy üvőkörrel bevezetve, kicsinyben és nagyban, nagy áruaktárral olcsón eladó. Érdeklődések „Cvijete K-81” jelige alatt Interreklam D.D. Oglasni Zavod, Zagreb, 1-78 címre intézendők.

8888

Remélem, mindenki tudja hogy gyártmányaim szőpék, szőpések és olcsók

Beck Jenő kötött-szövött árúk gyára, Subotica
Pašičeva ulica 8.

Női, férfi
fehérnemű

Nagy őszi olcsóság

a Harisnya királynál

még az eddigi áraknál is olcsóbban vásárolhat
ENGLER ALBERT, SUBOTICA
Strosmajerova ulica 8. Huspiac

Kövés
haszon nagy
forralom

Minden vasárnap, kedd, csütörtök és szombat fél 5-től zenedélután a STEINER cukrászdában. Telefon sz. 206.

"DAMA" FEHÉRNEMUSZALÓN

Felhívjuk a hölgyek figyelmét a nálunk készült fehérneműkre.
Készítünk saját, vagy hozott anyagból: intézeti és menyasszonyi kelengyéket, garnitúrákat stb. a legszebb és legizlésebb kézimunkával; zsur, tűzsur, filé-tírré és himzésekkel

Tolstojeva (Ódor) ul. 21. sz. alatt

Üzlethelyiségem felmondása miatt a raktáron levő férfi, női és gyermekcipőket valamint férfi- és gyermek-készítményeket — 24 számtól kezdve, színes és lakkbőrökből **MÉLYEN LESZÁLLÍTOTT ÁRON KIÁRUSÍTOM**

Nézz meg kirakataimat!
THURZÓ
cipész, Subotica
Aleksandrova ulica 1 szám.

Kérem följegyezni!
Van szerencsénk ügyfeleink szíves tudomására adni, hogy vidékre is vállalunk és készítenk levél útján pontos méret, rajz és negatív gipsz modellek szerint mindenféle csontokra műlábakat, műkezelet, egyenes tartókat invalídus testekre — mellifűzőket acélből benikkelve és bőrzőve, minden vez garancia mellett Budapest Dolinger klinika B. Koranyi orvos-professzor módszere szerint, továbbá kórházak, laboratóriumok, orvosok és fogtechnikusok részére beteggyógyászati műszerek, műtőasztalok stb. beteg tojócscsik, gumikerek javítások is elfogadhatók. Szíves támogatást kérve teljes tisztelettel
Alexander Ignác
Subotica, Majšanski put 17.
Városmagazinnal szemben levő téren. 0432

A telepünkön levő 2 éves száraz bükk-, gyertyán-, szil-, kőris- és tölgy tűzifa aprítva 40 din. 100 kg.-ként A pontos súlyért garanzálunk. Szerze be szükségletét míg a kész et tart!!
I-a bükkhasáb tűzifa vagonkéntben 100 q-ként Din. 3000
VUJKOVICS J és TÁRSA
Skotus Viator és Jukičeva-utca sarak. — TELEFON 669.
8032

Brácalöwy

SUBOTICA

Jelašičeva ulica 5.

Riskápolnával szemben

Decsy patika mellett

VÁSZON HÉT

VÁSZON Din. 11.50
VÁSZON Din. 13.50
VÁSZON Din. 15.—

Olcsó és jó házi kenyér
Din. 3.75

Orient-keks Karlsbadl kétszersült
Graham kenyér gyomor- és cukorbajosoknak
Mayer Alfréd
villanyerőre berendezett üzembőben
Subotica, Kakas iskola mellett. 8216

LJUBISA PICHERT

A ZEMUNI ASZFALTGYÁR KÉPVISELŐJE
VELIKI-BEČKEREK

Vállal mindennemű aszfaltozási munkát községektől és magánosoktól
SZOLID ÁRAKI

Kérünk ajánlatot
4 vagon
folyamkavicsra
franko Subotica
MINERVA D. D. SUBOTICA

DEUTSCH PÁL és TÁRSA

VILLAMOSSÁGI ÉS MŰSZAKI VÁLLALAT
SUBOTICA, SOKOLSKA ULICA 3.

Készít villamos világítási és erőátviteli berendezéseket jutányos áron, saját vagy megadott tervek alapján.
Kérjen ajánlatot. — Irógép és varrógépek javítása külön szaképzett munkaerővel. 6506

METALLUM
elemek zseblámpákba

Felhívás!

„NADA“ (Remény néven új kiházasító egyesület alakul 1.200 taggal.)

Felvételi díj 50 din. Minden házassági eset után 50 din. pótdíj fizetendő.

1—50 befizetett pótdíj után	— 10.000—	din-t
51—100	— 15.000—	— t
101—200	— 22.500—	— t
201—300	— 30.000—	— t
301—400	— 37.500—	— t
401—500	— 44.000—	— t
501—600	— 50.000—	— t

fizet az egyesület. A segély díjak minden levonás nélkül értendők. Tagokat felvesz:

„NADA“ drogéria huspiac (Vukovics Gerő mellett)
Miloš Bogič III. Beogradski put 89.
Csipak Ferenc vendéglős Majšai ut
Szanka János fűszeres VIII. Lisinskijeva ulica 32.
Futó Mátyás fűszeres VI. Ilirska ulica 17.
Kutalek Ferenc fűszeres VI. Save Tekelije ulica 62.
Bakalić Čedo fűszeres V. Gajeva ulica 70.
Djukić Miloš fűszeres Bajai ut végén
Mrdjanov Milan fűszeres Save Tekelije ulica
(Műtrágyagyárral szemben)
Vetro Zoltán fűszeres Somborski put. Gabona plac.
Borsos Ferenc vendéglős Stara-Kanjiža

Az alapítók.

Felhívás.

„DAR“ (Ajándék) néven új Születési Segély Egyesület alakul 600 taggal. Felvételi díj 20 din. Születési pótdíj minden eset után 20 din.

1— 50 befizetett eset után	4000—	din.
51—150	6000—	„
151—300	8000—	„

fizet az egyesület. A segélydíjak minden levonás nélkül értendők!

Tagokat felvesz:

„Nada“ drogéria huspiac (Vukovics Gerő mellett),
Miloš Bogič III. krg. Beogradska put 89,
Csipak Ferenc vendéglős Majšai ut,
Szanka János fűszeres VIII. Lisinskijeva ul. 32.
Futó Mátyás fűszeres VI. Ilirska ul. 17.
Kutalek Ferenc fűszeres VI. Save-Tekelije ul. 62.
Bakalić Čedo fűszeres V. Gajeva ul. 70.
Djukić Miklós fűszeres Bajai-ut végén,
Mrdjanov Milan Save-Tekelije ut Műtrágyagyárral szemben,
Vetro Zoltán Somborski put, (gabona-plac.)
Borsos Ferenc vendéglős Stara-Kanjiža

Az alapítók.

WEISZ JENŐ

KEFEGYÁRA SUBOTICA TELEFON 188

Ajánlja kitűnő minőségű versenyen kívüli kefcset-, seprő-, malomkefcgyártmányait!

VATTA

ZAGREBAČKA INDUSTRIJA POPLUNA

M. JUNGWIRTH I DRUG

Vlaška ul. 92. ZAGREB Telefon 28—39.

Drágám, de fess a lába!

— Ennek az a titka, mert

BONTON

cipőüzletben

(Gözfürdő épület)
vettem a cipőmet.

Elsőrendű

akácfa komlóoszlop
kapható

Szemző Bélánál Suboticán

Brozova ulica 2. — Telefon 269.

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Október 15-18
csütörtök-vasárnapig
TORNADO
Látványos filmjáték 7 felvonásban, a nő főszereplő **RUTH CLIFFORD**

Vasárnap utoljára naponta
4-6 és fél 9 órákor
Hausburgok
tragédiája
7 felvonásban

Mary Ve sera — — — Korda Mária
Rudolf — — — Zatonj Kálmán

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és emelés költsége számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jellegű leveleket bocsátunk. Kérdezőkódokhoz választvány mellékelendő.

Irodakissasszonynak kezdő fiatal lány, aki a gépirásban jártas, állást keres. Cim a kiadóhivatalban. 8818

Idősebb cukrászsegéd azonnal felvétetik. Longa, Stara-Kanjiža. 8775

Főmolnári állást keresek 1 vagonról 8 vagonos malomnál sima és csere őrlésben jártas, malomgépek kezelését is vállalom. Leveleket »55« jellegére a kiadóba kér. 8759

Vas- és fémöntvényeket

gyárt, nikkelez és galvanizál:
KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON 329 709

Szerbül perfekt beszélő kisasszony (szerb anyanyelvű előnyben), 10 éves leánykához felvétetik. — Kézimunka és könnyű házimunka megkivántatik. Ajánlat referenciával vagy bizonyítvánnyal és arc képpel: Sladeck István butorgyároshoz. Vršac, Banat, intézendők. 8687

Üzletáthelyezés miatt kész női ruhák hihetetlen olcsó kiárusítása. Üzlet-nagyobbításhoz kis tőkével társat keresek. Zmaj Jovina ul. 24. Ruházlet. 8676

Naponta
friss pörköltkávé
csak
Sugár Manónál
kapható Suboticán.

Intelligente ältere Frau Deutsch u. Serbisch sprechend such Posten zu 1-2 Personen zur Führung des Haushalts oder zur Kinder. Näheres Expedition. 8861

Fényképész segéd, ki a szakma minden ágában teljes jártassággal bír, állást keres. Szíves megkereséseket »Fényképész« jellegére a kiadóba kérek. 8831

Keresek férfi és női kabátkötő segédet állandó munkára, Kovács gyapjufonóda, Nova-Kanjiža. 8843

Mérleggyár

J. SEBESTYÉN
Subotica, Palički put 154.
gyártmányai legtekélyesebbek, versenyképesek!
Vállal vasszerkezeti és épületlakatos munkát.

Tanoncok fizetéssel felvétetek. Franciskovič Gusztáv lakatos műhely, Ivan Antunovičeva ul. 5. Az állomással szemben. 8552

Eladó Jazovón (Bánát) ház jóforgalmu vendéglővel, fűszerüzlettel főtéren. 1 és fél hold veteményes kerttel, kedvező fizetési feltételek mellett, esetleg bérbe is kiadó. Felvilágosítást ad: Béni Béla Nemzeti kávéház d. e. 9-12-ig és délután 2-6-ig. 8865

Jómegjelenésű nőt házasítónak keresek. Cim a kiadóban. 8862

Rőfőskereskedőségem több évi praksissal, ki beszél szerbül, magyarul és németül azonnali belépésre állást keres. Cim a kiadóban. 8875

VÉTEL-ELADÁS

Eladó egy 10 lóerős, keveset használt motoros szállagútmozgató gyári magánjáró. — Bővebbet Stefan Jánosnál Bezdánban. 8808

Fajpincsi eladó. Párhuzamos-ut 226. 8871

Mali-Idjoši jömenetelű nagyvendéglő bérlete mozival együtt, komplett berendezéssel, eladó. Meg-egyeztéstől számított 14 napra átvehető. Szilágyi Gergely vendéglős. 8798

Sehol olyan jó és olcsó ruhát nem rendelhet, mint Bózsó divatszabónál. — Orjási választék a legfinomabb angol divatszövetekből. Subotica, városi zenede épület. 8786

Teljesen új gyáskocsi olcsón eladó. Megrendelésre készítek minden min-táru kocsit. Cim a kiadóban. 8850

Nyilas és Csajkás

órás, ékszerész és vésnök Subotica, 8851
Strossmajerova ul. 7. Huspiac Aranyat, ezüstöt és drágaköveket veszünk és eladunk.
Eladó körülbelül 100 kg. csomagoló papír a 6 dinár (nagy ivék) és embalgó a 8 dinár. Cim: Sár Sándorné, Varoska kuca. 8555

Gesztenye eladás Szücs Lajos, Kralja Petra ul. 61 Sombor. 8768

Elsőrendű homoki szőlő a Bánátban nagy és kis házzal, 42 hold kiterjedésben betegség miatt nagyon olcsón eladó. Leveleket a kiadóba kér. 8812

FIFI KÖLNI VIZ

Készíti PINTÉR gyógytár
3 HP szivógázmotor kocsi- ra szerelve, és egy új daráló 2 1/2 métermázsas óránkénti teljesítménnyel, gazdaságban igen jól használható, olcsón eladó. Glaser fatelep, Bajmok. 8656

Eladó 8 HP MÁV cséplő- szekrénydob golyós és egy alig használt Fordson traktor 2 vasu olivér ekével és összes felszereléssel. Dukaj Lukács Stara-Kanjiža. 8538

UI zongorák pianinok, csakis elsőrendű világ- márkák, a leghosszabb le- járatu részletfizetésre kap- hatók 10 éves jótállás mellett. Legnagyobb vá- laszték az országban. Kap- hatók Kain Lajos hang- szerkereskedőnél Suboti- ca Városháza 2042

Mélyen leszállított árak túlhalmozott raktár miatt. Raglán 650 dinár, öltöny 550, divatnadrág 225, gyer- mekruha 225, gumiköpeny 350, nőiraglán 600, leány- köpeny 350, bőrkabát 975 dinár. Tavalyi összes árak félárban, míg a készlet tart, kicsinyben és nagy- ban. Földes Samu ruha- üzlet. — Narod-kávéház mellett. Vidékre utánvét- tel. Mer nem felelés ese- tén a pénzt visszaadom.

KISS ZALOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zalogból visszamaradt cirka 500 méter sötétszürke flom gyapjuszövet, szállításra; v. férfi női raglán és téli- kabátok való. Ékszer- ruhák, kabátok, fém- négy és minden más tár- gyak állandóan olcsón el- adatnak. Subotica, I. kör, Bogovičeva (Kinizsi) ul. 12. 5697

Retortafaszenet és tüziát ajánl a teslici iparművek váidasági vezérképviselő- je Hubert Lajos. Novisad, Postafiók 25. 6751

Eladó 6 HP benzín és petroleummotor 3 lukas morzsólóval és körfűrész- szel, a motor nagyon erős, minden célra megfelel. — Krakovsky lakatos Bačka- Topola. 8877

Olcsón eladó majdnem új madárjávör háló, egy fe- kete uri szoba börgarnitu- rával, egy fekete rövid Lanberger zongora. Cim a kiadóban. 8887

KÜLÖNFÉLE

Utcai butorozott szoba két személynek kiadó. — Cim a kiadóban. 8834

Palicsón főhelyen 2 szoba konyhával üresen vagy butorozva kiadó azonnal. Cim a kiadóban. 8773

Tambulirozás, zsinórhím- zés, lacet felvarrás stb. guvlirozás, gombbehuzás Aida kézimunkaüzletében, Csirkepiac, kisköz. 8772

FIFI KÖLNI VIZ

Készíti PINTÉR gyógytár
Butorozott szoba magános férfinek kiadó. I. Stosova ul. 8. 8870

Két üres szobát keresek lehetőleg a beltéren. Cim a kiadóban. 8883

Butorozott szoba férfi szá- mára azonnal kiadó. Cim a kiadóban. 8886

18.000 lakosu nagyközség egyik forgalmas utcájá- ban kis fűszerüzlet beren- dezéssel, lakással, töke- hiány miatt átadó. Cim a kiadóban. 8885

Utcai butorozott szoba nagy és világos külön be- járattal két személynek kiadó. Tolsztojeva (Odor) ulica 25. 8884

Butorozott lakás külön be- járattal kiadó. III. Ivano- va 24. 8864

Utazó keresetük paprika- szakmába. Ajánlatokat a kiadóba kér. 8698

LEVELEZÉS

Csinos asszonyka idősebb ur ismeretségét keresi, ki némileg támogatná. Le- veleket »Hü maradok« jellegére kér. 8560

Bácsi, A levél birtokomba került. 8863

27 éves

szőke nő, magányos urnál házvezetőnői állást vállalna. Főzés- hez, a házvezetés min- den ágához ért. Meg- állapodás esetén a háztartásban minden munkát vállalna. Meg- kereséseket »221« jel- legére Kardos hirdető- vállalathoz Novisad Kr. Petra ul. 19. kér. 8834

FOGLALKOZÁS

Tagesfräulein zu grösse- rem Mädchen gesucht. — Adresse Administration. 8836

Füzt lakatos inasnak fel- vesz, rajztudással előny- ben, Bence és Harasztii, Harambašičeva ulica 8. sz. Katholikus Legény- egylettel szemben. 8824

Saját készítmény!

Allandó nagy raktár!
Legújabb divatu modern
cipőkben
Márkó Pressburger vezet

Külön mértékosztály! Szak- szerű orthopéd munkák!
Aleksandrevna ulica 5
Bárány-szálloda mellett 3814

Bádogosságok állandó munkára azonnal felvé- tetnek. Zománcdénygyár, Ilok. Jelentkezések Gerő Imre cégnél, Novisad, Mali Limán. 8872

Hengerfurásokat

vállal bárhol helyszínen a legmodernebb és legprecízebb hengerfurógépekkel
Krausz Gyula
vas- és fémöntődjé V.-Beckerek Gunduličeva ul. 7. Telefon 329. 3778

Borbélysegéd ajánkozik vidékre is, cim: Rác Fran- ciska 1710. sz. Velika-Ki- kinda. 8882

Ne mulassa el meglekinteni

SPITZER

szücs szőrmeáruháza
Subotica — Sokolska ulica 3.

feltűnést keltő eredeti divatmodelljeit
szücs- és szőrmeárukban

7180

Székely A.

ezideig még nem hallott olcsó áron legjobb minőségű angol szövetekből a legelegánsabb férfi ruhákat készíti. 8670

Subotica Halpiac.